

42. møde

Onsdag den 14. december 1977 kl. 11.00

Dagsorden:

1) Eventuelt: første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af den kollektive overenskomst mellem ministeriet for Grønland og Maskinmestrenes Forening. (Lovforslag nr. L 128).

2) Spørgsmål til ministrene.

3) Anden behandling af:

Forslag til lov om renter ved forsinket betaling m. v. (Lovforslag nr. L 38).

4) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove. (Lovforslag nr. L 104).

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om internationale reguleringsforanstaltninger vedrørende fiskeri. (Lovforslag nr. L 88).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om Kongeriget Danmarks Fiskeribank. (Lovforslag nr. L 121).

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod forskelsbehandling inden for international skibsfart. (Lovforslag nr. L 118).

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af patentloven. (Lovforslag nr. L 119).

9) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om hemmelige patenter. (Lovforslag nr. L 120).

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Medlemmer af folketinget Ebba Strange (SF), Ib Nørlund (DKP) og Wilhelm (VS) har meddelt mig, at de ønsker til forsvarsministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

Hvilke konsekvenser agter regeringen at drage af de oplysninger om forswarets efterretningstjeneste, der er fremdraget i forbindelse med beretningen fra kommissionsdomstolen af 13. juli 1977?« (Forespørgsel nr. X).

Arbejdsmarkedsudvalget har afgivet:

Tillægsbetænkning over forslag til lov om ændring af lov om ferie. (Forhøjelse af feriegørelse m. v.). (Lovforslag nr. L 115). Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af den kollektive overenskomst mellem ministeriet for Grønland og Maskinmestrenes Forening. (Lovforslag nr. L 128. Fremsat 13/12 77).

Forhandling

Søren B. Jørgensen (S):

Da vi i august i år behandlede telegrafistkonflikten, gjorde jeg opmærksom på, at der her var tale om en konflikt på et ganske særligt område, nemlig for Grønland, og det synspunkt tror jeg mange er enige med mig i. Der er mange ting, der gør, at man ikke

[Søren B. Jørgensen]

uden videre kan sætte lighedstegn mellem grønlandske og danske forhold. På grund af afstand og klima er Grønland mere følsomt, hvis der sker ændringer i trafik, kommunikation, energiforsyning m. m., end mange andre områder vil være det.

Vi beklager i socialdemokratiet, at det ikke er lykkedes at nå til enighed om en ny overenskomst mellem Maskinmestrenes Forening og ministeriet for Grønland. Jeg skal ikke kommentere mæglingforslagets indhold, men blot henholde mig til, hvad ministeren siger i bemærkningerne, nemlig at det stort set ligger på linje med den opmandskendelse, der blev afsagt på teleområdet.

Ikke mindst på denne tid af året vil det have katastrofale følger for denne landsdel, såfremt konflikten bliver en realitet i morgen. I byerne er man helt afhængig af elektricitet; livsvigtige områder vil blive ramt. På hospitaler, skoler og mange andre steder vil man ikke kunne få varme og kraft.

Elforsyningen er livsvigtig for det grønlandske samfund, og så vidt jeg er orienteret, har man ikke fra Maskinmestrenes Forenings side meddelt, at man vil friholde livsvigtige områder. Og hvad er i øvrigt livsvigtigt på elforsyningens område i den mørke og kolde tid på Grønland? Jeg tror, at alt vil være livsvigtigt i øjeblikket.

Når vi behandler sager, der vedrører Grønland, har det altid været god skik her i folketinget at spørge: hvad siger landsrådet? – og så i videst muligt omfang efterkomme landsrådets ønsker. Derfor vil jeg også i denne forbindelse spørge ministeren: hvad siger landsrådet?

Nu ved jeg udmærket, at landsrådet har afsluttet sin efterårssamling for et stykke tid siden, men lad mig så spørge ministeren: hvad siger landsrådets forretningsudvalg? Har man haft kontakt dertil, eller har ministeren på anden måde fået reaktioner fra Grønland i forbindelse med dette lovforslag?

Jeg tror på, at de personer, der bor på Grønland, har langt større forudsætninger for at vurdere følgerne af en konflikt, end vi har i Danmark, så jeg vil tillægge eventuelle udtalelser fra grønlandsk side meget stor vægt.

Når det er kommet til en konflikt på dette område, må det også ses på baggrund af den opfordring, folketinget i 1971 rettede til ministeren for Grønland om i de kommende år

at føre en indkomstudjævrende politik på Grønland. Det har i de forløbne år betydet, at man fra de højest og højere lønnedes side har måttet vise tilbageholdenhed til fordel for f. eks. GAS-området. Ved at sammenligne lønudviklingen inden for de forskellige lønmodtagergrupper siden 1971 vil man komme til det resultat, at der er sket en ganske væsentlig lønudjævning til fordel for de lavest lønnede. Men at det har skabt vanskeligheder, beviser bl. a. dette forslag.

Socialdemokratiet ønsker denne lønudjævrende politik fortsat og er i den forbindelse enig med det grønlandske landsråds udtalelse fra 1974, men på den anden side finder vi også, at der fortsat bør være en rimelig fordel for danske lønmodtagere, der tager arbejde på Grønland.

På grund af de meget vidtrækkende konsekvenser på livsvigtige områder – bl. a. at Grønland vil blive mørkelagt, vand- og varmforsyningen vil stoppe – som vil blive en kendsgerning i morgen, såfremt konflikten bliver en realitet, kan jeg tilsige ministeren en hurtig og en velvillig behandling af dette lovforslag, der består af forligsmandens mæglingsforslag.

Dohrmann (FP):

Fremskridtspartiet er enig i, at det vil være uforsvarligt at lade det grønlandske samfund bryde sammen på grund af den truende konflikt. Derfor er vi indstillet på en meget hurtig behandling af den foreliggende sag.

Jeg beklager meget, at ministeren ikke er kommet til folketinget noget før, således at vi havde haft mulighed for virkelig at gå i dybden i hele lønproblematikken.

Medmindre der dukker noget graverende op, vil vi på grund af det fremskredne tidspunkt afholde os fra at stille ændringsforslag, men det betyder ikke, at vi mener, at forligsmandens mæglingsforslag absolut er det rigtige set ud fra en samfundsmæssig betragtning. En forligsmands opgave er at forlige parterne. Folketinget derimod har et ansvar over for hele befolkningen. Derfor synes jeg, det er en dårlig tradition, den socialdemokratiske regering er slået ind på: bare at ophøje mæglingsforslag til lov.

Jeg vil også gerne sige, at det er for dårligt, at der endnu ikke findes et større antal uddannede grønlandere. Vi ofrer og har i

[Dohrmann]

mange år ofret betydelige beløb på uddannelser deroppe, men det er, som om der ikke rigtig kommer nogen resultater ud af det. Men den diskussion kan vi tage en anden gang.

Vi er som sagt indstillet på en meget hurtig behandling.

Jens Peter Jensen (V):

Venstre har en positiv holdning til det af ministeren fremsatte forslag, og jeg synes, den højtærede minister har givet en særdeles god begrundelse for det. Enhver, der kender til de grønlandske forhold, vil vide, at en konflikt på nuværende tidspunkt vil have meget vidtgående samfundsøkonomiske konsekvenser, sådan som det også fremgår af ministerens fremsættelsestale.

Jeg skal derfor ikke gå ind på enkeltheder i lovforslaget; jeg går ud fra, at arbejdsmarkedsudvalget skal drøfte det, og at der dér kan blive lejlighed til at stille nogle spørgsmål og mulighed for at modtage deputationer, hvis sådant ønskes.

Jeg synes nok, det er værd at understrege, at den nuværende politiske tilstand i forholdet Grønland-Danmark giver en mulighed for, at vi kan hjælpe befolkningen. Andre med mere indsigt i det forhold kan nok uddybe de bekymringer, man kan nære med henblik på fremtiden.

Ninn-Hansen (KF):

Det er fjerde gang, den socialdemokratiske regering griber ind i en arbejdskonflikt, siden vi havde valget i februar, hvor den nuværende regering tiltrådte, og det er sket på samme måde, nemlig ved at ophøje et mæglingssforslag til lov. Vi har kunnet støtte det i de tre tidligere tilfælde og kan også her. Vi synes, det er fornuftigt og velbegrunder, og jeg forstår ikke ganske hr. Dohrmanns bemærkninger om, at man skulle finde en anden fremgangsmåde, uden at hr. Dohrmann dog nævnte noget som helst om den fremgangsmåde, der skulle vælges.

Jeg tror tværtimod, vi skal være meget tilfredse med, at de arbejdsretlige regler, der gælder i Grønland, i hvert fald når den danske stat er arbejdsgiver, giver mulighed for at finde en form, så at vi kan støtte den grønlandske befolkning i at fjerne den konflikt-trussel, der er.

Hr. Jens Peter Jensen var inde på, hvordan det vil forholde sig fremtidig, når der kommer andre arbejdsgivere, og vi kan vel nok tænke på den situation, der jo kan indtræde ved de næste overenskomstforhandlinger, nogenlunde samtidig med at vi får en hjemmestyreordning, hvor man vel ikke på dette, men på en række andre områder, hvis vi får en hjemmestyreordning, flytter arbejdsgiveren, så det ikke længere bliver den danske stat, men det grønlandske hjemmestyre. Det kan skabe en situation uden arbejdsretlige regler, hvilket kan volde vanskeligheder for den grønlandske befolkning og give nogen bekymring.

Så vidt jeg ved, har hjemmestyrekommissionen ikke fået nogen direkte opfordring til at behandle spørgsmålet af denne karakter. Det er måske også rigtigere, at det er regeringen og ministeren, der gør det. Men jeg gør opmærksom på problemet, for det må man jo gøre i tide over for emner af den art, og siger, at vi selvfølgelig ikke kan risikere, at der kommer en situation, hvor man ved at flytte i dette tilfælde arbejdsgiverfunktionen kommer til at stå uden nødvendige regler, der kan bevirke, at vi har et grundlag for at gribe ind i situationer, hvor det vil ramme befolkningen stærkt, hvis det ikke sker.

Langsted (CD):

Vi ser det foreliggende lovforslag i rækken af de lovforslag, hvormed vi i denne og forrige samling har ophøjet mæglingssforslag til lov. I særdeleshed med hensyn til det foreliggende lovforslag, som jo gælder for Grønland meget livsvigtige områder, må vi udtale, at vi er indstillet på at støtte regeringen i, at det mæglingssforslag, der nu foreligger, bliver ophøjet til lov, og at det grønlandske samfund fortsat kan eksistere på den baggrund, det grønlandske samfund nu må eksistere på.

Vi vil tilsige en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

Ole Henriksen (SF):

Socialistisk folkeparti kan ikke medvirke til dette indgreb. Det er der mange grunde til, og en af dem er, at vi selvfølgelig principielt er imod indgreb i overenskomsterne. Vi må konstatere, at man i dette tilfælde har fulgt spillereglerne, de forhandlingsregler, som er fastlagt af dette folketing og af ar-

[Ole Henriksen]

bejdsmarkedets parter selv, og man er kommet i en situation, hvor man også må følge reglerne videre.

En anden ting er, at dette folketing ikke er dygtigt nok til at føre overenskomstforhandlinger. Det har vist sig gang på gang, at vi kludrer i det, og at heller ikke arbejdsmarkedsudvalget er dygtigt nok til at klare disse sager. Derfor bør man holde fingrene væk fra overenskomster. Selvfølgelig gælder det Grønland nu, og der er koldt deroppe, som den socialdemokratiske ordfører sagde; det er en meget uheldig tid. Nu har jeg aldrig hørt om noget tidspunkt, hvor det ikke ville være uheldigt at gribe ind i overenskomsterne. I de dejligste forårsmåneder, hvor solen skinner, er det også meget uheldigt at gribe ind. Nu er det koldt på Grønland, så er det også uheldigt.

Jeg synes, man skulle prøve at overveje endnu en gang at få parterne til at mødes igen fremfor at lave dette nummer her. Men o.k., lad os så kigge på disse ting, når vi kommer op i udvalget, og lad os prøve at sætte os ind i, hvad det er for ting, som maskinmestrene har krævet, og hvorfor de ikke har fået disse ting opfyldt. Det er jo substansen, som vi skal snakke om, når vi kommer op til udvalgsarbejdet.

Jørgen Jensen (DKP):

Alvoren og ansvarsfølelsen over for både Grønland og dem, der er beskæftiget deroppe, ser man tydeligt af den tid, der er afsat til at behandle dette lovforslag. For det er da rigtigt, at man ikke kan sætte lighedstegn mellem forholdene på Grønland og i Danmark, men man kunne vel forlange, at ministeren og socialdemokratiets ordfører, som er ansvarlige for dette indgreb, i hvert fald satte sig ind i tingene. Både bemærkningerne til lovforslaget og det, der er sagt heroppefra, tyder i allerhøjeste grad på, at man heller ikke i denne sag kender hverken baggrunden for det eller virkningen af det, og det er for dårligt.

Jeg blev endnu en gang skuffet over, at vi skulle høre, at man beklagede, at man greb ind. Det er rigtigt, at man nogle gange har undskyldt sig med, at det var tvangssituationer på arbejdsmarkedet, der var baggrunden for, at man greb ind. Men vi skal erindre os, at både i telegrafistsagen og i denne sag er

det regeringen, der er den ene forhandlingspart. Det er konstruerede indgreb. Det er ikke sådan, at man ikke kunne have forhindret det, hvis man havde givet embedsmændene det opdrag ved forhandlingerne at sætte sig ind i tingene. Vi sagde, da man greb ind over for telegrafisterne, at det var et konstrueret indgreb, som havde helt andre formål end det, man sagde. I dette tilfælde skal man også erindre sig, at det er regeringen, der har forhandlet; det er statens forligsmand, man har sat til at udarbejde et mæglingsforslag. Det er baggrunden for den situation, som er opstået deroppe. Det er skammeligt, at medens man den ene gang efter den anden beklager, at man griber ind, har den samme regering ikke på noget tidspunkt grebet ind over for andre grupper i dette samfund, som måske skaber baggrunden for utilfredsheden. Ej heller over for prisstigningerne på Grønland, som spiller en afgørende rolle. Der er ikke taget et eneste initiativ.

Så vil jeg bare erindre om, at da vi behandlede sagen med telegrafisterne, spurgte jeg bl. a. under behandlingen her i folketinget: hvorledes er det med lønforholdene på Grønland, og hvorledes er det i Danmark for telegrafister, hvorfor får de ikke ens løn? Vi fik nogle vævende forklaringer, men senere ved en voldgift erkendte man, det var forkert, at man ikke havde samme løn for telegrafister på Grønland og i Danmark. I bemærkningerne til dette lovforslag henviser man til, at man jo bare kan gå til faglig voldgift igen. Ja men var det ikke rimeligere, at embedsmændene, regeringen, ministeren og socialdemokratiet satte sig ind i, hvad de beskæftigede sig med? Så var det muligt, man kunne forhindre konflikter, og så havde man måske kunnet undgå den tvangssituation, vi er i.

Så skal jeg bare gøre nogle enkelte bemærkninger til nogle af de ting, som er bragt frem, først spørgsmålet om indkomstudligning, som blev nævnt af den socialdemokratiske ordfører. Ja men jeg vil da gerne høre, hvordan dette lovforslag vil virke i den forbindelse. Der tales både om hjemmehørende og om danskere, der er udstationeret. De hjemmehørende får en forhøjelse på 2 pct., og danskerne får en forhøjelse på fra 10,5 til 7,5 pct. Hvordan virker det? Vi skal bare erindre os, at der er 20 pct. forskel i lønnen, og blandt de hjemmehørende er nogle også

[Jørgen Jensen]

danskere, og det er navnlig dem, der har stemt nej til dette forslag. Derfor er der ikke tale om, at man har gennemført nogen udligning her, tværtimod.

Jeg vil også spørge, hvor meget udgiften til husleje og skat er steget på Grønland. Jeg skal erindre om, hvad der står i Aktuelt i dag – det kunne man vel forvente socialdemokratiet læste. Der står, at årsagerne til utilfredsheden bl. a. var, at man krævede et udstationeringstillæg på linje med det, tjenestemændene fik tidligere på året.

Det andet, jeg vil spørge om, er, hvordan prisudviklingen på Grønland har været i de senere år. For kendsgerningen er, at når der er utilfredshed, skyldes det, at huslejeniveauet er steget, skatten er steget, priserne er steget, således at man ikke kan sammenligne forholdene for dem, der arbejder på Grønland, med forholdene for dem, der arbejder i Danmark. Det tager man overhovedet ikke hensyn til i mæglingforslaget og fra regeringens side. Jeg vil også gerne have oplyst, hvad lønniveauet er for de hjemmehørende.

Så taler man om, at bl. a. hospitaler vil blive ramt af denne konflikt. Ja men det er jo ikke sandt. Det er elværkerne, der er varslet strejke over for, ikke hospitalerne, som har deres egen kraftforsyning, så bemærkningerne til lovforslaget er ikke engang rigtige. Dernæst skal vi også erindre os, at de, der passer elværkerne, motorpasserne, ikke har varslet strejke. Det er maskinmestrene, som reparerer, hvis der skulle ske noget, og det kan der hurtigt. Men det, der er selve baggrunden for konflikten, er, at embedsmændene, som har forhandlet overenskomsten, ministeriet og den socialdemokratiske ordfører ikke har sat sig ind i de forhold, som ligger bag forhandlingerne.

Bolvig (RV):

Hr. Ole Henriksen sagde for et øjeblik siden, at parterne i denne sag har fulgt spillereglerne. Det er der heller ikke spor tvivl om at man har, og når hr. Ole Henriksen er utilfreds med resultatet, er det selvfølgelig, fordi disse spilleregler er for dårlige og ikke tilfredsstillende. De er ikke tilfredsstillende, for vi lader i folketinget, som om indgreb er en helt usædvanlig situation. Derfor vil folketinget altid som nu igen her stå i et tidspres, hvor man ikke har den fornødne tid til virke-

lig at gå til bunds i problemerne og få dem løst. Det er jo efterhånden en tradition, at tinget ophøjer mæglingforslag til lov, men socialdemokratiet har bare fantastisk svært ved at smide gammelt gods over bord og erkende, at det i et samfund som vort er nødvendigt, at den folkevalgte forsamling udstikker de retningslinjer, hvorefter parterne har at rette sig.

En konflikt er en ulykke, og det siger man også i denne situation. Det er så indlysende, at vi ikke kan kaste Grønland ud i en arbejdskamp og efterlade hele det grønlandske samfund i kaos. Men i vort komplicerede samfund vil en arbejdskamp jo næsten altid være en ulykke, en menneskelig ulykke og i hvert tilfælde altid en økonomisk ulykke. Derfor kan folketinget naturligvis ikke i fred og ro overlade den slags opgaver til arbejdsmarkedets parter, vi må udstikke retningslinjerne. Det er sagt fra det radikale venstres side gang på gang, og efterhånden må det vel også gå op for vort store regeringsparti.

Det radikale venstre vil naturligvis støtte regeringens lovforslag og skal også tilsikre en både positiv og meget hurtig udvalgsbehandling.

Honoré (KrF):

Forhandlingerne mellem staten og Maskinmestrenes Forening er kommet til det punkt, hvor det grønlandske samfund vil blive lammet, dersom folketinget ikke ophøjer mæglingforslaget til lov. I denne tvangssituation anser kristeligt folkeparti det for nødvendigt, at vi ophøjer dette forslag til lov.

Indholdet af mæglingforslaget er det meget vanskeligt at bedømme på nuværende tidspunkt. Jeg formoder, at det udgør en slags mellemproportional mellem parternes forskellige ønsker, og vi bliver nok nødt til at tage det, som det foreligger.

Men et mere praktisk spørgsmål for mig i den forbindelse er, om de lønforhøjelser, der ligger i mæglingforslaget, er gode nok til, at man kan få de udsendte maskinmestre til fortsat at påtage sig arbejde i Grønland, eller om resultatet bliver, at de i utilfredshed med dette forslag planlægger at rejse tilbage til Danmark. Dette er et praktisk spørgsmål. Det er også et spørgsmål om hele lønpolitikken i Grønland. Jeg formoder ikke, ministe-

[Honoré]

ren har nogen patentløsning på dette store problem, men jeg synes, det er alvorligt.

Ib Christensen (DR):

Vi står her over for endnu et indgreb i arbejdsmarkedets forhold: som det tidligere er blevet nævnt herfra, det fjerde siden valget. Retsforbundet er, som man ved, imod tvangsindgreb i arbejdsmarkedets forhold, også et indgreb som det, der her er tale om. Der er tale om en lovligt varslet konflikt, så vi må af principielle grunde være imod. Der til kommer, at det opmuntrer til uansvarlighed, at de forskellige konfliktende parter, her altså den ene part, kan være sikker på, at et flertal i folketinget til enhver tid vil rage kastanierne ud af ilden.

Der er altså flere principielle grunde til, at vi stiller os skeptiske over for dette. Den socialdemokratiske ordfører, hr. Søren B. Jørgensen, mente, at man skulle lytte til grønlandernes mening, og det er da også helt naturligt at gøre det i en sådan situation. Men det er mindst lige så vigtigt også at lytte til dem, der er indblandet i konflikten. Hvad er maskinmestrenes opfattelse af situationen? Det fremgår hverken af ministerens bemærkninger eller af ordførertalen.

I den forbindelse understreger ministeren, hvilke meget alvorlige konsekvenser det vil få, hvis denne konflikt fører til en total lammelse af det grønlandske samfund. Jeg siger udtrykkelig »hvis«, for der er jo ikke nogen dokumentation af, at det vil ske. Der er nok et udsagn om, hvor alvorligt det vil være, hvis det grønlandske samfund lammes totalt af denne konflikt. Men vil det blive det faktiske resultat? Det foreligger der jo ikke nogen dokumentation for i forslaget.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge, om ministeren er vidende om, hvorvidt maskinmestrene er villige til eller har givet tilsagn om eller ytret sig om at foretage dispensationer for at sikre helt livsvigtige samfunksfunktioner. Maskinerne kan jo i hvert fald godt køre videre en tid, og jeg vil derfor spørge, om man er villig til at foretage eventuelt nødvendige reparationer for at forhindre helt katastrofal skade på livsvigtige funktioner. Dengang vi behandlede telegrafiststrejken, var det efter samme model; der stod heller intet i bemærkningerne eller ordførertalen om, at telegrafisterne var villige til at foreta-

ge dispensationer, men det var man, det fik vi opklaret under udvalgsarbejdet. Hvis ministeren allerede nu er vidende om, at maskinmestrene er villige til at dispensere, så at egentlig livsvigtige samfunksfunktioner på Grønland sikres under en konflikt, foreligger der efter vor opfattelse en ny situation. Derfor spiller det afgørende ind for retsforbundets endelige stilling til dette, om det virkelige, som det forsøges fremstillet af ministeren, er en helt nødvendig vej at gå for at forhindre det grønlandske samfund i en total lammelse, der er uacceptabel, eller om det reelle forhold er, at de strejkende maskinmestre er villige til at foretage sådanne dispensationer, at en total lammelse, som er uacceptabel, ikke vil ske.

Kurt Hansen (VS):

VS' principielle holdning til indgreb i forhold på arbejdsmarkedet turde være kendt for de fleste. Vi er modstandere af, at man fra folketingets, fra statens side griber ind og dikterer folk, hvilke løn- og arbejdsforhold de skal have i en årrække fremover. Der er selvfølgelig gradforskelle, når vi diskuterer indgreb i forhold til de lavestlønnede inden for LO-området og de lavestlønnede grønlandske arbejdere inden for GAS-området, og når det er maskinmestre og andre relativt højtlønnede, men det ændrer ikke vores principielle holdning til indgreb over for arbejdsmarkedets forhold.

Jeg mener, det ganske tydeligt kan ses, at man ved det indgreb, man foretog i august over for telegrafistområdet, lagde niveauet for, hvordan lønudviklingen skulle være, på trods af at det er tilkendegivet, at augustforliget ikke gælder for Grønland. Man har én gang grebet ind og sagt: mere kan der ikke gives.

En anden ting, jeg vil nævne i den forbindelse, er, at vi såvel her som i forbindelse med telegrafistområdet ser, at staten optræder både som arbejdsgiver og som den, der direkte griber ind og dikterer, hvilke vilkår lønarbejderen skal sælge sin arbejdskraft til arbejdsgiveren på, nemlig i dette tilfælde ligeledes staten. Der er klart tale om nogle korporative tendenser, om, at man mere og mere går over til, at staten fastsætter, hvordan niveauet skal være. Det breder sig selvfølgelig også til andre områder end dér, hvor

[Kurt Hansen]

staten optræder både som arbejdsgiver og som den, der svinger kniven.

Ved indgrebet i august over for telegrafisterne har regeringen og folketinget lagt niveauet for indkomstudviklingen, og dermed har de også været med til at provokere den situation, som man står i i dag, nemlig at enhver forhandling slet og ret går i hårdknude.

Der tales meget om lønudjævningspolitikken. Jeg mener, det er rigtigt at føre en solidarisk politik, men uden at jeg føler mig overbevist om – det mener jeg også er nogle af de oplysninger, vi fik i august – at der reelt er ført en form for solidarisk lønpolitik i forbindelse med de relativt højtlønnede i Grønland og GAS-arbejderne. Det er ikke tilfældet. Det, man har forsøgt at gøre, er at sige: nu skal GAS-arbejderne have en lille smule, og så skal de højerelønnede slet ikke have noget som helst. Det er ikke en solidarisk lønpolitik, i hvert fald ikke det, som VS forstår ved en solidarisk lønpolitik. Det er jo sådan, at hele GAS-området ligger på et niveau svarende til ca. 15. kr. i timen, og det er selvfølgelig helt uacceptabelt. Hvis der havde været ført en solidarisk lønpolitik igennem 5–6 år, havde forholdene jo ikke været, som de er i dag.

En anden ting, man kan sige i forbindelse med dette lovforslag, er, at nu forsøger man – man er i hvert fald kommet et skridt nærmere ved dette indgreb – at få viklet såvel de ikke-hjemmeboende som de hjemmeboende grønlandske arbejdere ind i de snærende fagretlige bindinger, som de danske lønarbejdere er underlagt. Dette her er naturligvis et skridt på vejen til at få indført forligsmandslov, arbejdsretslov, hovedaftale og alt muligt andet fagligt juristeri, som de danske arbejdere kæmper for at frigøre sig for.

En anden ting, man kan nævne i den forbindelse, er, at man forsøger at få dette blokadecirkulære til at gælde for Grønland, på trods af at det var ganske klart, da det blev udsendt af justitsministeren, at det bestemt ikke var meningen. Man ser altså et samlet mønster på, hvordan man kører indkomstpolitikken fra Danmark, hvordan man via sin kolonialistiske politik skal have den til at virke for Grønland. Man skal have de fagretlige regler til at virke for Grønland, og man skal også have alle de bindinger, der i øvrigt er lagt på de danske arbejdere, overført på

grønlandske forhold. Det er naturligvis ud fra disse generelle og principielle betragtninger, VS må sige, at vi ikke kan støtte det foreliggende forslag.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne takke de ordførere, der har udtrykt tilslutning til det foreliggende lovforslag. Der er næppe nogen af dem, der har været på talerstolen i denne anledning, der er særlig begejstret for, at vi skal gennemføre et sådant lovforslag, men nu står vi altså i denne særlige situation.

Der blev fra forskellige ordføreres side stillet en række spørgsmål til mig; en del af de spørgsmål egner sig efter min opfattelse til besvarelse under det udvalgsarbejde, der skal pågå umiddelbart efter førstebehandlingen her i dag. Vi har noteret os spørgsmålene og vil vende tilbage med besvarelser i udvalget.

En del spørgsmål vil jeg dog godt berøre her. Der blev spurgt fra hr. Søren B. Jørgensens side: Hvad siger egentlig landsrådet? Er der udtrykt nogen opfattelse fra landsrådet? Det er rigtigt, at der ikke i bemærkningerne er optrykt landsrådets holdning til disse ting, men det kommer af, at vi ikke har haft de tekniske muligheder for umiddelbart at komme i kontakt med landsrådets forretningsudvalg, inden vi trykte lovforslaget. Det er imidlertid sket siden, og jeg kan sige, at landsrådets forretningsudvalg – og det vil sige både den del af forretningsudvalget, der repræsenterer siumut, og den del af forretningsudvalget, der repræsenterer atassut, de to store politiske bevægelser i Grønland – over for mig har beklaget, at det skal være nødvendigt at gå lovgivningens vej, men i den foreliggende situation støtter begge partierne, dvs. landsrådets forretningsudvalg, det foreliggende lovforslag.

Jeg har også fra mange kommuner i Grønland ad telegrafisk vej fået henvendelser, som siger noget andet end det, hr. Jørgen Jensen gav udtryk for. Nu har han jo taget patent på at vide alt omkring Grønland. Det glæder naturligvis ministeren for Grønland, at der er en sådan interesse til stede hos hr. Jørgen Jensen, så det skal jeg absolut ikke beklage mig over, men der kan godt være anledning til et par korrektioner i hr. Jørgen

[Ministeren for Grønland]

Jensens efter hans egen opfattelse meget omfattende viden om Grønland.

Hr. Jørgen Jensen mener ikke, at en konflikt for elværkerne vil berøre hospitalerne, at det er en fejltagelse at tro det, og at jeg i virkeligheden har givet forkerte oplysninger, fordi jeg og mine embedsmænd jo absolut intet ved om Grønland. En lille korrektion: der er 4 store hospitaler i Grønland, som har deres egen elforsyning, men resten af hospitalerne i Grønland, resten af de steder, hvor man behandler folk, er direkte afhængige af, at der er en central elforsyning. Det kunne måske være gavnligt for hr. Jørgen Jensen at erkendte sig lidt bedre om tingene, inden han udråber sig selv til at være et leksikon vedrørende Grønland og andre til at være uvidende om de samme emner.

Der blev rejst nogle spørgsmål om, hvor stor huslejestigningen har været, og hvor store prisstigningerne har været. Det vil jeg vende tilbage til i udvalget og give konkrete oplysninger om. Men i øvrigt kan jeg godt forstå, at hr. Jørgen Jensen befinder sig i en lidt vanskelig situation, for så vidt jeg kunne lytte mig til her for et øjeblik siden, ønsker hr. Jørgen Jensen på en måde at give en slags tilslutning til, at maskinmestrene skal have lov til at føre deres lønkamp, som det blev sagt, igennem og opnå måske endda forbedrede resultater i forhold til det mægtingsforslag, der ligger, men så kommer spørgsmålet: hvor bliver egentlig lønudjævningen af? Man befinder sig altså i en tvangssituation, når man stiller spørgsmålene op på den måde, for lønudjævningen er et spørgsmål om de lavest lønnede i Grønland, og maskinmestrene hører ikke til de lavest lønnede, de hører til i den anden ende af lønskalaen, og derfor forholder det sig lidt anderledes.

Herudover vil jeg gerne sige til hr. Jens Peter Jensen og hr. Ninn-Hansen, som berørte spørgsmålet om hjemmestyreproblematikken i denne forbindelse: det er noget, vi må vende tilbage til. Det er klart, at der tegner sig et billede her, som vi ikke kan komme uden om at drøfte og tage stilling til, det vil jeg gerne erkende.

Med disse bemærkninger vil jeg endnu en gang sige tak til dem, der har givet tilslutning til lovforslaget.

Dohrmann (FP):

239 Ft

Man har somme tider lidt svært ved at forstå de tre venstrefløjspartier. Nu begyndte, jeg tror, det var hr. Kurt Hansen, oven i købet at snakke om solidaritet. Hvem er det, man udviser solidaritet med i denne forbindelse? Jo, det er mennesker, der nu ifølge forligsmanden har fået tilbudt en overtidsbetaling på op til 130 kr. i timen, en gruppe, som har meget, meget gunstige boligforhold; de betaler faktisk langt fra den del af huslejen, som de skulle i forhold til de faktiske omkostninger. At støtte en sådan gruppe er, som ministeren også var inde på, en videreførelse af fødestedskriteriet, og det tror jeg da just ikke er de partiets hensigt, i hvert fald ikke efter hvad de siger.

Hr. Ninn-Hansen kunne ikke forstå mine betragtninger over forligsmanden. Det får mig til at sige, at dengang vi havde en VKR-regering, hvori hr. Ninn-Hansen var en temmelig fremtrædende minister, var der mange ting, vi andre ikke kunne forstå. Lad det ligge. Men forligsmandens opgave er, og det prøvede jeg at forklare hr. Ninn-Hansen – jeg kan se, at hr. Ninn-Hansen ikke er særlig interesseret i at modtage lidt belæring, det kunne ellers godt være nødvendigt til tider – at forlige parterne, og når ministeren har givet et tilbud, som han anser for rimeligt, og maskinmestrene måske har stillet deres krav, må man gå ud fra, at forligsmanden har lagt sig sådan midt imellem og forsøgt at forlige parterne. Det er ikke sikkert, at det er det rigtige ud fra en samfundsmæssig betragtning.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg lige sige til hr. Dohrmann, der nævner de 130 kr., som skal betales ved overarbejde, at normalt hører man fra den borgerlige side her i salen, at begrundelsen for, at der er store indtægter, at der er direktører i Danmark, som har en halv million i indtægt, når skatten er trukket fra, er den ansvarsfulde opgave, de har, den viden, de har, den nødvendighed, de udgør for produktionen osv. I bemærkningerne, som ikke er fyldestgørende, står der, at det vil betyde et tab på hundreder af millioner kroner, hvis man gennemfører denne konflikt. Ja men de mennesker, der er på Grønland, udfører et virkelig ansvarsfuldt arbejde, og man har al mulig grund til også at betale dem for det

[Jørgen Jensen]

ansvar. Det koster jo hundreder af millioner kroner, hvis de går i konflikt, og så var det måske også muligt at sætte lighedstegn mellem det og det, de skal have for ikke at gå i konflikt. Jeg synes, man skal have det med i overvejelserne.

Jeg er ikke ekspert i alt i Grønland, og det har jeg aldrig sagt. Men jeg ved måske en lille smule om overenskomster, også for maskinmestrene, og det, jeg bebrejdede socialdemokratiet, var, at de ikke satte sig ind i de ting. Jeg har aldrig været på Grønland og gør mig ikke til ekspert. Men jeg vil godt sige lidt om nogle af de ting, der har været fremme.

Det er da naturligt, at der er bysamfund i Grønland, som siger: vi vil ikke have den konflikt. Det er naturligt, at landsrådet siger, at det ikke vil have den konflikt. Men det, jeg prøvede på at forklare før, var, at ansvaret for konflikten ikke var maskinmestrenes, det var i lige så høj grad de embedsmænds, som har fået en opgave af regeringen, som de ikke kunne løse. Det var ministerens ansvar, det var socialdemokratiets ansvar, at der kom en konflikt. Når den så kommer, kan jeg da godt forstå, at der er bysamfund, der siger, at de ikke vil have den.

Op med hensyn til hospitalerne står der heller ikke noget i bemærkningerne, i hvert fald er det meget begrænset, måske lige så begrænset som i mit indlæg, men det, jeg prøvede at pege på, var, at de store hospitaler ikke ville blive ramt af den konflikt og de andre heller ikke, for maskinmestrene har, så vidt jeg ved, givet tilsagn om at dispensere i visse områder; i hvert fald er det sådan, at motorpasserne arbejder videre på elværkerne, og derfor er det ikke sådan, at der lige på klokkeslæt kommer en situation, hvor elværkerne stopper.

Man burde, når det er staten, der forhandler, når det er statens forligsmand, der fremsætter et mæglingforslag, have taget højde for de spørgsmål, jeg stillede om, hvordan huslejeudviklingen har været, hvordan prisudviklingen har været.

Op så det sidste med lønudjævningen. Det, jeg pegede på, var, at de hjemmehørende maskinmestre på Grønland får 2 pct., mens de andre får 7-10 pct. forhøjelse. De er i en tvangssituation. Og en udligning på Grønland er vel ikke alene en udligning mellem GAS-arbejderne og de danskere, der arbejder

på Grønland. Det er vel også et spørgsmål om, at de mennesker, som er på det samme uddannelsesniveau som danskerne, der arbejder dér, også får den samme løn, og det er ikke det, der sker med dette forslag. Tværtimod. Så stiller man forslag om, at de hjemmehørende maskinmestre på Grønland - det er ikke, fordi jeg mener, det er et plus for dem, men mange af dem er jo danskere, der er født på Grønland og har fået en uddannelse - får 20 pct. mindre i løn end de maskinmestre, som udstationeres fra Danmark. Det er det, der er situationen.

Ib Christensen (DR):

Ministeren mente, at der var stillet en række spørgsmål, hvoraf nogle egnede sig bedst til udvalgsbesvarelse. Hvis det gælder det spørgsmål, som jeg stillede ministeren, er jeg ikke enig med ministeren. Det, jeg spurgte ministeren om, var, om han er vidende om, hvorvidt maskinmestrene er parate til at give dispensationer, således at man undgår en totallammelse med de alvorlige følger, som beskrives i ministerens forslag, i de generelle bemærkninger og i ordførertalen. Når jeg gerne vil have det frem her i salen, skyldes det også, at fremstillingen i pressen har været meget ensidig. Man har, ligesom ministeren, stillet det op, som om det grønlandske samfund fra og med midnat ville blive totalt lammet med nogle helt uacceptable konsekvenser. Det er derfor, jeg mener, at offentligheden til vurdering af nødvendigheden af dette indgreb må have krav på at vide, om situationen er den, at de strejkende maskinmestre i givet fald er villige til at foretage dispensationer o. lign., så at man undgår en sådan situation. Før kan offentligheden og i øvrigt folketinget ikke rigtig vurdere nødvendigheden af dette indgreb.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Vedrørende hr. Ib Christensens spørgsmål kan jeg sige, at jeg har fået oplyst, at der ikke over for ministeriet har været fremsat tilbud om dispensationer. Det kan så også være et svar til hr. Jørgen Jensen. Men jeg skal benytte lejligheden til nærmere at få afchecket denne oplysning, inden udvalgsarbejdet er sluttet. Det er en vigtig ting, det er jeg enig med hr. Ib Christensen i.

[Ministeren for Grønland]

Jeg kan måske benytte lejligheden til også at sige til hr. Ib Christensen: hvad er det, der sker, hvis elforsyningen svigter i Grønland? Hvis elforsyningen svigter, svigter vandforsyningen; i løbet af nogle få timer vil der brede sig frostskeer overalt. Det er derfor, det vil koste samfundet hundreder af millioner kroner, hvis en sådan konflikt bliver effektiv. Det er under ganske særlige vejrige omstændigheder, man lever i Grønland præcis i disse måneder. Frostgraderne spiller som sagt en overmåde stor rolle i denne forbindelse, og at mørklægge Grønland op til jul må jeg både i min egenskab af minister for Grønland og også som kirkeminister tage afstand fra, uanset at vi kan beklage, at vi er nået hertil.

Det kunne måske også være på sin plads at nævne, at vi naturligvis i Grønlandsministeriet i et samarbejde med Grønlands Tekniske Organisation har forsøgt at tage højde for en konfliktsituation, som kunne udbryde ved det kommende døgnbegyndelse. Det er klart, at vi har forsøgt at påbyde, at oliefor- syningerne skal være til stede i videst mulig udstrækning, at elværkernes maskinerier skal være i bedst mulig stand osv. Alt det har vi forsøgt at tilrettelægge, det er klart, og vi har også forsøgt at tilrettelægge en umiddelbar vagttjeneste. Men det er givet, at jeg hverken kan eller vil leve med, at elværkerne overtages af eventuelt ukvalificeret eller mindre kvalificeret personale. Det vil ikke være i overensstemmelse med den måde, vi indretter os på over for hinanden.

Vi har altså taget disse ting i betragtning, så godt som vi har kunnet gøre det, men det er ikke desto mindre sådan, at i løbet af meget kort tid vil efter vores mening det grønlandske samfund blive fastfrosset. Det vil være ude af stand til på nogen måde at fungere. Har man ikke været i Grønland, kan man måske have lidt svært ved at forestille sig, hvor omgående noget sådant efter al sandsynlighed vil ske.

Søren B. Jørgensen (S):

Jeg har intet ønske om at forlænge debatten yderligere. Den kan vi fortsætte i udvalget. Men jeg ønsker lige at gøre nogle bemærkninger til hr. Jørgen Jensen, og jeg er da glad ved, at hr. Jørgen Jensen nu erken-

der, at det er begrænset, hvad han har af forstand på Grønlandspolitikken.

Der er siden 1971 – og det sagde jeg i mit indlæg – ført en bevidst politik på det lønudjævnende område, og det har betydet f. eks. for GAS-området, at hvis vi sætter en tjenestemand, en assistent i 9. lønramme, til 100 i 1971, så havde en GAS-arbejder 38. Med de overenskomster, der er sluttet nu på GAS-området, vil resultatet være, at den 1. oktober næste år vil de 38 være forhøjet til 70. Der er altså her tale om næsten en fordobling af GAS-områdets lønninger, og det er for de hjemmehørende, der her virkelig er ført en lønudjævnende politik.

Det, det drejer sig om her, er de ikke-hjemmehørende. Jeg skal ikke læse tallene op, men jeg tror nok, vi vil kunne få dem under udvalgsarbejdet. Her er forholdet vedrørende den disponible indkomst for ikke-hjemmehørende, altså danskere, der er deroppe: efter at man har fratrukket skat, husleje, udgifter til læge, tandlæge, medicin, og efter at man har foretaget en reduktion for prisudviklingen på 20 pct., så har alle, der arbejder i Grønland, en højere disponibel indkomst, end de ville have i Danmark.

Dette kan vi få yderligere dokumenteret under udvalgsarbejdet, men jeg tror ikke, at hr. Jørgen Jensen er uenig med socialdemokratiet i dets stilling: at vi søger at føre en lønudjævnende politik i Grønland. At det skaber vanskeligheder – det var det, jeg sagde – beviser dette forslag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Jensen (DKP):

Det skal bare for det første kort være til den situation, vi akut befinder os i: man kunne have forhindret den og i hvert fald have givet os bedre tid her i folketinget til at beskæftige os med baggrunden for, at det førte frem til en konflikt.

Det andet er om det lønudjævnende: det er ikke nok at bruge procenttal – det skal vi nok vende tilbage til – for det er klart, at 10 pct. af 13 kr. i timen og 10 pct. af 50 kr. i timen kan lyde meget godt, men det er altså talmæssigt ikke det samme. Det, jeg nævnte er den kendsgerning, at der er mennesker i denne situation blandt de 37-38, der er tale om, som er født på Grønland af danske forældre, har fået en maskinmesteruddannelse

[Jørgen Jensen]

og deroppe nu kommer i den situation, at de får 2 pct. forhøjelse, mens andre, som har været så heldige, at de er født i København, får 10 pct. lønforhøjelse. Det er ganske rimeligt og naturligt, at de mennesker siger: det kan ikke være rigtigt, når vi udfører det samme arbejde. Det burde man også kunne forstå i socialdemokratiet, også selv om der kan bruges procenttal.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Når hjemmehørende efter mæglingsforslaget får 2 pct. lønforhøjelse fra 1. april 1977, svarer det ganske nøje til aftalen med de hjemmehørende tjenestemænd. Der er bare den forskel, at da var det 2 gange 1 pct., 1. april 1977 og 1. april 1978. Her bliver de 2 gange 1 pct. lagt sammen og givet på én gang.

Det er for at jævnføre netop de hjemmehørendes lønrelationer, at det foreliggende mæglingsforslag er udformet – sådan må jeg tyde det – som tilfældet er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.52

Mødet genoptaget kl. 13.00

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Fra medlem af folketinget *Steen Folke*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsen-

delse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 14. december 1977 atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Litha Christiansens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget er herefter ophørt fra dags dato at regne.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet:

Tillægsbetænkning over forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Fradrag for isole- ring af ejerboliger).

(Lovforslag nr. L 91).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål til ministrene:

1) Til *handelsministeren* af:

John Winther (KF):

»Agter regeringen at opgive sin modstand mod dansk atomkraftproduktion, efter at den svenske industri og det svenske statsselskab Vattenfall nu har løst problemet om sikker opbevaring af det radioaktive affald gennem millioner af år?«

(Spm. nr. 243).

Skriftlig begrundelse.

Regeringen har i flere år skabt usikkerhed om dansk energiforsyning ved at modsætte sig opførelsen af danske atomkraftværker under hensyn til, at der ikke er skabt sikkerhed for en forsvarlig opbevaring af det brugte brændsel. Disse indvendinger har ikke haft tilsvarende vægt i de 41 industrilande, der for længst er gået i gang med at producere elektricitet og varme ved hjælp af atomkraft. Men nu har svensk industri og det svenske statsselskab Vattenfall løst problemet, og den hidtidige begrundelse for den danske regerings holdning er dermed bortfaldet.

Da regeringens holdning er årsag til, at arbejdsløsheden i Danmark er større, end den behøvede at være, går jeg ud fra, at regeringen nu vil være indstillet på at skride til hurtig handling, så at usikkerheden om energiforsyningen her i landet kan bringes til ophør.

John Winther (KF):

[John Winther]

Det er jo ikke mange dage siden, vi sidst havde lejlighed til at tale energipolitik her i tinget. Det var nærmere betegnet forrige tirsdag, hvor vi havde lejlighed til en drøftelse på baggrund af det beslutningsforslag, der var fremsat af venstre, konservative og centrumdemokrater, vedrørende vores fremtidige energipolitik.

Dengang meddelte handelsministeren, at han fortsat betragtede affaldsproblemet som uløst, og at dette stod i vejen for en dansk beslutning om indførelse af kernekraft.

Siden da, nogle ganske få dage efter at vi havde denne debat, har de svenske kraftværker med støtte af det svenske statslige selskab Vattenfall meddelt, at man nu har løst affaldsproblemet. Jeg vil derfor gerne spørge handelsministeren, om det betyder, at vi nu kan regne med, at regeringen vil opgive sit hidtidige forbehold på dette område.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg har også gennem aviserne set forlyden- det om, at det svenske statselskab Vattenfall har forelagt et materiale for den svenske regering, og miljøstyrelsen har oplyst, at der til den svenske regering er afgivet en rapport med forslag til opbevaring af radioaktivt affald.

Rapporten er udarbejdet på grundlag af et svensk krav om, at en atomreaktor kun må sættes i drift, såfremt indehaverne har indgået en aftale, som på betryggende måde tilgodeser behovet for oparbejdning af brugt brændsel, og som kan vise, hvor og hvorledes en helt sikker slutdeponering af det højradioaktive affald, der forekommer ved oparbejdning, kan ske.

Jeg går ud fra, at den svenske regering nærmere vil vurdere den rapport, den har modtaget, og såfremt resultatet af denne vurdering bliver positivt, ser jeg gerne, at der kunne blive tale om nordiske forhandlinger om løsning af affaldsproblemerne. Som bekendt har vi tidligere været inde på denne tanke, og vi vil selvfølgelig nu fra dansk side søge at holde os bedst muligt underrettet om resultatet af de svenske overvejelser.

John Winther (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret. Jeg synes, der deri lå en anerkendelse af, at hvis det da i øvrigt passer – og det er jo ret

godt belyst i den rapport, der er kommet fra de svenske kraftværker – at man nu har løst problemet, så vil ministeren betragte dette som et væsentligt skridt fremad til at overvinde den danske regerings egne betænkeligheder. Man bør måske lige i denne forbindelse nævne, at det, man nu taler om i Sverige, er en sikker opbevaring flere millioner år ud i fremtiden, og bedre og finere kan vi vel næsten ikke forlange at få det.

Vi er selvfølgelig enige i, at hvis man kan få en løsning de nordiske lande imellem på dette område, så vil det da være en udmærket ting. Samtidig må vi lige minde regeringen om, at ganske mange lande – det er vist efterhånden 40 – har truffet beslutning om indførelse af kernekraft eller har kernekraft uden at have haft tilsvarende regeringsforbehold som det, der nu tilsyneladende alene er noget typisk dansk.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg tror, man skal vogte sig for at drage forhastede konklusioner af de forlydender, der er kommet, eller af det, jeg her har sagt.

Jeg vil gerne præcisere, at det er regeringens agt at opnå samarbejdsaftaler med et eller flere andre lande om en varig anbringelse af højradioaktivt affald. Det har vi været i gang med at undersøge muligheden for gennem længere tid og er stadig i gang med. Desværre er det sådan, at de forhåbninger, vi havde til at få en aftale med svenskerne, blev stærkt afsvækket, da man udsatte det oprindelige program i Sverige efter regeringsskiftet.

Skulle afleveringen af denne rapport nu ændre på mulighederne for at få en aftale med svenskerne, så vil vi hilse det med glæde, men vi arbejder altså stadig væk også med andre muligheder.

Hermed sluttede spørgsmålet.

2) Til *ministeren for offentlige arbejder* af:

Svend Erik Hovmand (V):

»Hvilke foranstaltninger vil ministeren træffe for at løse støjproblemerne i Folehaven og Københavns sydvestkvarter?«

(Spm. nr. 212).

Skriftlig begrundelse.

[Svend Erik Hovmand]

De nævnte kvarterer er særlig støjramte som følge af vestmotorvejens indføring i København.

Allerede da beslutningen om anlæg af aflastningsmotorvejen fra Vallensbæk til Amager blev vedtaget i maj 1976, krævede vi fra venstres side, at der hurtigst muligt blev optaget forhandlinger med de respektive lokale myndigheder for at finde en løsning på støjproblemerne. Henstillingen blev i betænkningen tiltrådt af samtlige udvalgsmedlemmer bortset fra SF og VS.

Efter næsten 2 års forløb er der intet sket, og da jeg ikke finder, at ministeren kan sidde henstillingen overhørig, når den er tiltrådt af et udvalgsflertal, forventer jeg, at der nu findes en løsning på støjgenerne hurtigst muligt.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Min forgænger, hr. Niels Matthiasen, optog naturligvis i overensstemmelse med henstillingen fra trafikudvalget forhandlinger med overborgmesteren i København om spørgsmålet, altså støjplagerne i Folehaven og sydvestkvarteret. Jeg har fortsat disse forhandlinger, der tillige omfatter spørgsmålet om anlæg af Teglværkshavnslinjen, hvor folketinget også har ønsket, at staten skulle optage forhandling med kommunen om kommunens gennemførelse af dette kommunale vejanlæg. Anlægget vil som bekendt betyde, at Vallensbæk-Tårnby-motorvejen får en yderligere aflastende virkning i forhold til sydvestkvarteret.

Nu er det imidlertid en vanskelig sag for staten at føre igennem, idet der med de forudsætninger, der ligger, ikke kan være tale om, at staten involverer sig yderligere økonomisk i Københavns vejproblemer. Jeg skal her henvise til den trafikpolitiske redegørelse i efteråret 1975 og til bemærkningerne til lovforslaget vedrørende Vallensbæk-Tårnby-motorvejen, hvor det nævnes, at statens vejforpligtelser i København efter ikrafttrædelsen af den nye vejlov i 1972 må være udtømt med anlægget af Vallensbæk-Tårnby-motorvejen.

Så vidt jeg kan se, kan en direkte indsats fra staten derfor kun vedrøre færdselsregulerende foranstaltninger på selve Holbækmotorvejen, noget, som naturligvis indgår i overvejelserne. Jeg kan føje til, at jeg snart

skal have et nyt møde med overborgmesteren i København, hvor vi så vil gå videre med sagen.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg er naturligvis glad for, at ministeren ikke bare lader stå til, men fortsat er parat til at gøre en indsats på dette område, men jeg er alligevel noget overrasket over, at der ikke er sket mere.

Den 12. maj 1976 vedtog folketinget den omtalte lov, der indebærer en aflastningsmotorvej til Amager. Vi havde fra venstres side dengang meget stærkt – det fremgår også af de skriftlige besvarelser, der er kommet i udvalget – ønsket og krævet, at man fik løst de miljømæssige problemer omkring Folehaven, og det fremgår direkte af betænkningen, at dette ønske fik tilslutning fra et flertal her i tinget.

Det er nu næsten to år siden. Jeg forstår, at der har været nogle forhandlinger, og jeg forstår, at de ikke har ført til noget resultat. Jeg forstår det, til trods for at miljøministeren, som på daværende tidspunkt oven i købet var trafikminister, i Politiken den 5. november havde et indlæg, hvori han sagde, at der næsten ingen grænser er for, hvad regeringens ønsker at gøre for at løse støjproblemerne. Af Berlingske Tidende den 26. november fremgår det, at i de mange tusinde boliger i Folehaven, der her er tale om, bruger man 50 pct. mere nervemedicin end normalt i trafikerede områder.

Vejdirektoratet har ifølge Politiken den 27. november afvist at foretage trafikregulerende foranstaltninger, f. eks. en hastighedsgrænse på 60 km i timen, som umiddelbart ville kunne give en støjmæssig aflastning.

Jeg finder, at det er lidt forkert, at ministeren blot henviser til, at han fører nogle forhandlinger, som han nu har ført i et par år. Vi må have klaring på – og det vil jeg gerne bede ministeren svare på her – hvornår disse forhandlinger ventes afsluttet, og hvad der er ministerens opfattelse af de muligheder, der foreligger her.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Jeg må sige, at de sidste bemærkninger fra hr. Svend Erik Hovmand tyder noget på, at hr. Svend Erik Hovmand ikke har haft lejligh-

[Ministeren for offentlige arbejder]

hed til at følge med i, hvad der egentlig er sket omkring hele Folehavesagen.

Jeg går ud fra, at hr. Svend Erik Hovmand ikke vil anfægte mit synspunkt, gående ud på, at det meget klart er blevet præciseret i dette folketing, at staten som sådan ikke økonomisk skal involveres, når det drejer sig om Folehavesagen. Hvis det er meningen, så vil jeg meget gerne snakke videre med hr. Svend Erik Hovmand om det.

Det, som er det givne udgangspunkt, og det er bekræftet i det, jeg står med her, nemlig referatet af forhandlingerne i folketinget den 21. maj 1976, er, at det blev meget klart understreget, at sådan er fordelingen. Så er tilbage: hvad kan staten gøre? Der har jeg allerede i mit første svar sagt, at det, man kan gøre, har noget at gøre med fartreguleringer, og det er vi meget indstillet på, men det er ikke noget, ministeriet for offentlige arbejder som sådant har med at gøre. Det er justitsministeriet, som her skal spørges, og som skal ind i billedet.

Når det drejer sig om, hvad der har været udtalt vedrørende miljøet, så vil jeg opfordre hr. Svend Erik Hovmand til at rette et spørgsmål til miljøministeren.

Når det drejer sig om, hvad trafikministeren eller trafikministeriet kan gøre her, så vil jeg gå ud fra, at der ikke kan være nogen uenighed om det, der blev fastslået, sidste gang man diskuterede denne sag: hvor vi ud fra vore forudsætninger har mulighed for at hjælpe, vil vi gøre det, når det drejer sig om at inspirere til fartreguleringer.

Jeg kan sige, at vi også har undersøgt muligheden af, at man eventuelt undlader at have lysreguleringer, således at trafikken kan foregå mere glidende. Vi har allerede fået svaret, og jeg kan oplyse, at det går ud på, at det vil betyde, at man lader andre dele af sydvestkvarteret blive hårdt belastet af tung trafik, og så har vi altså bare flyttet sorteper videre.

Jeg vil gerne sige dette for at understrege, at vi såmænd ikke har ligget på den lade side, men ud fra, hvad folketinget selv har besluttet om statens engagement i Folehaven, er vore muligheder desværre indskrænket til det, jeg her har nævnt.

Svend Erik Hovmand (V):

Ministerens sidste bemærkninger gik ud på, at der på grund af de økonomiske beslutninger ikke var noget at gøre. Jeg mener, at det må være sådan, at når man her i folketinget vedtager en lov og dermed pålægger ministeren at sikre, at et problem bliver løst i samarbejde med nogle lokale kommuner, så må det også være muligt fra ministerens side at få disse problemer løst.

Så siger ministeren, at miljøspørgsmål må jeg sandelig tale med miljøministeren om. Ja vel, men jeg synes ikke, at det er rimeligt, at trafikministeren på denne måde skyder ansvaret fra sig. Det er et problem, som hænger nøje sammen med trafikproblemerne, og det er et problem, som er nøje undersøgt og vurderet i trafikudvalget. Vi har sagt vores mening om det i udvalget, i hvert fald udvalgets flertal, og jeg mener altså, at der fortsat ligger en forpligtelse på ministeren.

Jeg har et sidste supplerende spørgsmål. Trafikministeren siger, at trafikreguleringer er han parat til at se på, og det er jeg glad for, for jeg erkender, at det formentlig er den bedste og den hurtigste måde umiddelbart at løse nogle af problemerne på. Men hvad er så årsagen til, at vejdirektoratet har afvist en af de bedste former for trafikregulering, nemlig en hastighedsbegrænsning? Hvad er så årsagen til, at man fra vejdirektoratets side har vist sig meget negativ i denne sammenhæng? Jeg synes, at ministeren skylder os et svar på det.

Jeg føler virkelig, uden at vi skal blive alt for dramatiske, at der er et voldsomt problem for de mange tusinde mennesker, der bor i dette kvarter, et problem, som vi ikke bare kan lade ligge, men som altså foreløbig har ligget i 2 år efter, at folketinget har opfordret ministeren til at foretage sine noget.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olsen):

Jeg bliver nødt til at citere lidt for hr. Svend Erik Hovmand, nemlig fra, hvad min forgænger, hr. Niels Matthiasen, sagde her den 21. maj 1976. Det står i Folketingstidende 1975-76, sp. 10098-10099:

»Jeg er naturligvis indforstået med at optage forhandlinger med de lokale myndigheder, sådan som udvalget henstiller, bl.a. også med Københavns kommune, med henblik på løsningen af Teglværksvejens anlæggelse. Jeg

[Ministeren for offentlige arbejder]

forstår imidlertid udvalgets henstilling sådan, at der ikke er tale om, at staten skal indgå økonomisk i eventuelle anlægsforanstaltninger. Som jeg allerede har sagt i bemærkningerne til lovforslaget, må statens vejforpligtelser i København efter ikrafttrædelsen af den nye vejlov i 1972 være udtømt med anlægget af Vallensbæk-Kastrup-motorvejen.«

Nu er det jo ikke tilladt mig ifølge forretningsordenen at stille spørgsmål tilbage, hvorfor jeg skal undlade det, men jeg går ud fra, at vi senere får lejlighed til at diskutere dette spørgsmål. Jeg synes, at der i hvert fald mangler lidt i at komme ned til den fulde afklaring af, hvad der egentlig ligger af motivering bag det, at hr. Svend Erik Hovmand kommer herop og taler om – hvad jeg er enig med ham i – disse støjproblemer. Men når det drejer sig om, hvad han vil anbefale at staten skal gøre, så har der i virkeligheden overhovedet ikke været noget i posen.

Så vil jeg føje til, at når det drejer sig om, at vejdirektoratet har afvist hastighedsbegrænsning, så vil jeg meget gerne undersøge det nærmere, men dog gøre opmærksom på, at tager man stykket fra Vigerslevvej eller derfra, hvor motorvejen holder op, og til sydvestkvarteret, så er der jo tale om hastighedsbegrænsning. Det, der har været tale om, er den sidste del af Holbækmotorvejen, og det vil jeg godt se nærmere på.

Margit Hansen (DKP):

Jeg vil gerne allerførst have lov til at spørge, om det ikke er sådan, at der findes et relativt godt forhold mellem trafikminister, boligminister og miljøminister, sådan at man i hvert fald er på talefod og eventuelt vil kunne tale sammen om, hvad man kan gøre for at finde en løsning, hvori staten indgår, af de problemer – særlig for Folehaven og Københavns sydvestkvarter – som er rejst.

Det vil jeg gerne motivere med, at vi selvfølgelig i København udmærket er klar over, at vi selv kommer til at hænge på udgifterne i forbindelse med afhjælpning af støjproblemerne og udgifterne til de videre vejanlæg, efter at staten har opsagt aftalerne om at hjælpe Københavns kommune med indføringen af motorveje. Men uanset hvad vi i Københavns kommune skal anlægge af nye motorgader gennem disse kvarterer, så vil det dog trods alt være sådan, at de ikke afhjæl-

per væsentlige dele – eller i hvert fald ikke nedbringer decibel'erne – af støjproblemerne på nogen af de gadestrækninger, som er nævnt her i spørgsmålet.

Derfor vil jeg gerne, hvis man har et sådant forhold til hinanden, at man kan tale sammen om løsning af problemerne, spørge trafikministeren, om han kunne tage initiativ til overvejelser mellem de 3 ministerier, som formentlig vil blive involveret, om at sikre statstilskud til støjdæmpende foranstaltninger, f. eks. i form af ekstraruder og den slags ting, i de forfærdeligt ramte boligkvarterer, vi har i København. Det er dog trods alt, så vidt jeg kan overskue, staten, som har påført Københavns kommune nogle belastninger, og staten må derfor også træde hjælpende til for at aflaste.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olsen):

Ude i Folehavekvarteret er der dannet noget, der hedder Folehavens Miljøgruppe. Der har været møde, og man har sendt mig et referat, og det har jeg læst meget nøje igennem, herunder også set, hvilke forslag der kan ligge, både om at man skal grave vejen ned, og om at man skal give et tilskud på 25 mill. kr. i 1973-priser til termoruder og isole-ring og andre ting.

Jeg bliver nødt til at svare tilbage, at jeg kun har én opgave, og det er at henholde mig til, hvad folketinget har besluttet, når det drejer sig om, hvad trafikministeren skal involvere sig i her. Det, som vi kan bidrage med som det eneste effektive – hvad der også fremgik af debatten på det pågældende møde – selv om det altså desværre varer nogle år, er at få videreført motorvejen over Avedøre over til Amager med indføring til København, samtidig med at man laver nødvendige restriktioner, således at Folehaven undgår den belastning, der er tale om i dag.

Jeg skal som sagt i nær fremtid have møde med overborgmesteren, fordi – hvad også flere erkendte under debatten derude i miljøgruppen – Københavns kommune er den, der for øjeblikket står med sagen, om jeg så må sige. Jeg vil meget gerne diskutere med overborgmesteren, om der ud over det, der allerede har været stillet af forslag, kan peges på yderligere muligheder. Det skal ikke mangle på en positiv holdning fra min side, men jeg

[Ministeren for offentlige arbejder]

må altså henholde mig til beslutninger, der er truffet her i folketinget.

Hermed sluttede spørgsmålet.

3) Til *ministeren for offentlige arbejder* af:

Mette Madsen (V):

»Hvilke foranstaltninger vil ministeren træffe for hurtigst muligt at få opført en ny mole ved Løkken?«

(Spm. nr. 207).

Skriftlig begrundelse.

Den nuværende mole ved Løkken er trods reparationer svært beskadiget, og af hensyn til fiskerne i området samt kystsikringen er det nødvendigt at opføre en ny mole. Midlerne på indeværende års finanslov er imidlertid opbrugt, og der forventes ikke opført noget beløb på det kommende års finanslov.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Det er rigtigt, at læmolen ved Løkken i sin tid er anlagt for statens regning, og at staten også i de senere år har afholdt mindre reparationsudgifter på molen. Jeg kan indvidere bekræfte, at molens tilstand er temmelig ringe, så man må underkaste den en effektiv hovedstandsættelse, hvis man ønsker at bevare den.

Forholdet er det, at tiden er løbet fra statens engagement i læmolen. Den blev anlagt i sin tid som støtte for kystfiskeriet. Efter bygning af Hanstholm havn og på grund af den almindelige tilskudsordning vedrørende fiskerihavne er der ikke længere basis for at opretholde molen som et statsanlæg, hvad man også erkender, har jeg forstået.

Jeg vil føje til, at det som bekendt ikke er mange både, der nu fisker fra Løkken, og at en hovedstandsættelse i hvert fald vil beløbe sig til 2-3 mill. kr. Alligevel overvejede vi i begyndelsen af finansåret 1977-78 at istandsætte molen for statens regning af den særlige beskæftigelsesbevilling til kystsikringsarbejder, som blev givet for året 1977-78. Det synes vi var forsvarligt af hensyn til beskæftigelsen i Nordjylland og i betragtning af, at der af denne særlige bevilling også kunne gives statstilskud til private og kommunale anlæg. Det lod sig imidlertid ikke gøre, for

arbejdet måtte nødvendigvis være færdigt, før efterårsstormene satte ind. En projektering kræver nogen tid, fordi man bl. a. må overveje molens uheldige indvirkning på kysten nord for molen. Det stod derfor allerede i sommer klart, at dette punkt måtte udgå af vor beskæftigelsesplan.

Det har imidlertid nu vist sig, at en beskæftigelsesforanstaltning inden for mit bevillingsområde, hvortil der var afsat et beløb på 1,5 mill. kr., har måttet opgives. I princippet kan et sådant beløb ikke overføres til næste finansår, men da jeg finder det vigtigt, af beskæftigelsesmidlerne i videst mulig udstrækning faktisk bliver anvendt, har jeg spurgt finansministeren, om der i dette tilfælde måtte være mulighed for overførsel til næste finansår med henblik på at anvende beløbet som statens andel af en hovedstandsættelse af læmolen i Løkken. Finansministeren har svaret, at han er indstillet på at godkende en sådan overførsel.

Det er herefter min agt at rette henvendelse til Nordjyllands amtsråd og Løkken-Vrå kommunalbestyrelse og foreslå, at de skaffer det resterende beløb til arbejdets gennemførelse. Hvis de er villige hertil, så vil jeg forelægge sagen for finansudvalget, således at arbejdet, hvis finansudvalget godkender det, kan udføres i sommeren 1978. Den samlede udgift anslås foreløbig til 2,5 mill. kr.

Så vil jeg i øvrigt føje til, at det svarer til en tilsvarende situation for læmolen ved Vorupør. Dengang blev det fastslået, at opretholdelse af dette anlæg ikke længere kunne betragtes som en statsopgave. Den sag endte med, at staten, amtskommunen og kommunen betalte en tredjedel hver til en hovedstandsættelse, dog således at staten betalte merværdiafgiften alene. Jeg går ud fra, at vi kan få en lignende ordning for molen i Løkken.

Mette Madsen (V):

Sagen med læmolen i Løkken indeholder faktisk tre problemer, nemlig det beskæftigelsesmæssige, fiskernes meget dårlige situation, som den nedbrudte mole er nu, og kystinspektoraatets meget høje prioritering af at få dette arbejde gjort, fordi man har den store nedbrydning af kysten bag ved molen.

Jeg er meget glad for, at ministeren ligesom jeg har syntes, at det her var værd at gå

[Mette Madsen]

ind i. Jeg havde selv ønsket mig, selv om det ikke er en statsopgave, at man netop kunne finde tilbage til forbilledet fra Vorupørmolen og få lavet det med et aktstykke til finansudvalget og derefter et oplæg til amt og kommune om at betale resten.

Jeg vil meget gerne sige ministeren en varm tak for det, han har fundet frem til her, og jeg tror ikke, at det vil blive vanskeligt på dette grundlag at komme til amt og kommune. Jeg vil tro, at det kan lykkes med henvisning til de tre meget store problemer, man faktisk får løst på én gang her.

Jeg vil gerne endnu en gang sige tak til ministeren for et imødekommende svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

4) Til *ministeren for offentlige arbejder* af:

Ernst Schmidt (FP):

»Hvor stor en besparelse opnår DSB ved beslutningen om at stoppe erhvervenes muligheder for al godstransport med DSB i tiden 23. december 1977 til 1. januar 1978?«

(Spm. nr. 242).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge Jyllands-Posten den 7. december d. å. har der hos DSB sidste år været åbent 1 dag for stykgodstransport i juleugen.

I år, hvor der kun er 1 helligdag i juleugen – nemlig 2. juledag – vil det være en ekstra ulempe for DSBs kunder ikke at kunne afsende eller modtage stykgods.

Da erhvervslivet betaler til DSB på mange måder, kan det ikke være uinteressant, hvorfor erhvervslivet nu igen skal have ekstra besvær.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Der foreligger ikke beslutning om at stoppe erhvervenes muligheder for al – jeg understreger »al« – godstransport med DSB mellem jul og nytår. Befordring af vognladningsgods, som udgør langt den største del af DSBs godstransport, foregår planmæssigt i perioden, og det samme gælder ekspresgodsbefordringen. Det, DSB indstiller, er befordringen af stykgods, også kaldet DSBs systemtransport, i de fire arbejdsdage, der er fra den 27. til den 30. december.

Besparelsen har DSB opgjort til alene på personalessiden at beløbe sig til 1,5 mill. kr. I beløbet er der taget hensyn til et forventet minimalt indtægtstab, men ikke til øvrige besparelser som følge af driften såsom opvarmning af godsterminaler, elforbrug osv.

Besparelsen kan synes beskeden i forhold til DSBs totale budget, men DSB har truffet beslutningen bl. a. på baggrund af erfaringer fra den tilsvarende periode sidste år. Der var også her tale om fire arbejdsdage, men stykgodsbefordringen blev opretholdt i fuldt omfang. De indleverede stykgodsmængder i perioden var imidlertid stærkt reducerede, og omkostningerne ved at holde DSBs systemtransport i gang stod slet ikke i forhold til den ringe stykgodsmængde.

Jeg vil derfor sige til spørgeren, at han faktisk burde glæde sig over DSBs beslutning i denne sag, som også skal ses i lyset af de krav om besparelser i offentlige virksomheder, som hr. Ernst Schmidts eget parti så ofte og meget kraftigt har ført frem i denne sal.

Ernst Schmidt (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for oplysningen om, at vognladningsgods ikke berøres. Jeg har henvist til, hvad der har været refereret i Jyllands-Posten, men jeg er klar over, at det, at man har lukket for stykgods imellem jul og nytår, kan medføre store besværligheder for erhvervslivet, bl. a. på grund af at det er komplet umuligt at få varer, der ikke når frem til den 23. december, ud af DSBs system, om jeg så må sige, i den lange tid.

Ministeren er sandsynligvis bekendt med, at jeg er tilhænger af, at vi har et jernbanesystem, der bruges til transport af personer og ikke mindst af gods for erhvervslivet. Jeg mener, at dette er en urimelig måde at spare på, idet man udelukkende generer erhvervslivet, som er af overmåde stor betydning, og skal man hævde sig i konkurrencen fra DSBs side, så mener jeg, at det er en uheldig måde at gøre det på.

Jeg vil henstille til ministeren, at han foranlediger, at det bliver sidste gang, man foretager dette eksperiment, for hvis man skal klare sig i konkurrencen, så er det som sagt ikke den måde, jeg tror man klarer sig på.

[Ministeren for offentlige arbejder]

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Jeg kan sige til hr. Ernst Schmidt, at DSB for længe siden har givet meddelelse til en lang række erhvervsvirksomheder om, at sådan vil det komme til at forholde sig mellem jul og nytår.

Som jeg med klare tal kunne påpege, er der altså tale om et så lille forbrug, et så ringe antal kunder, at hvis det skal vurderes ud fra almindelige forretningsmæssige principper, så vil det være en yderst skidt forretning.

Jeg er i øvrigt glad for at høre, at hr. Ernst Schmidt i den grad går i brechen for, at det med underskuddet på DSB ikke er så afgørende i sådanne forbindelser. Jeg skal gerne huske bemærkningen.

Ernst Schmidt (FP):

Jeg er desværre nødt til at rette en misforståelse hos ministeren. Jeg mener – og det tror jeg også nok, at ministeren ved at gennemgå fremskridtspartiets program kan finde ud af – at DSB skal drives på rent forretningsmæssig basis, men det er ikke ensbetydende med, at jeg mener, at vores jernbanevæsen ikke har en fremtid. Jeg tror nemlig, at fremtiden vil vise, at jernbanen er et transportmiddel, som vil vinde mere og mere frem, men det skal muligvis, ja, jeg er helt sikker på det, organiseres på forretningsmæssig måde.

Dohrmann (FP):

Ministeren nævnte i sit svar, at der var tale om meget små mængder fragt. Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om ikke han tror, at DSB ved at indskrænke ligesom får folk til at blive en smule usikre og ikke finder det videre klogt og måske ikke særlig stabilt at benytte DSB, således at det i og for sig kan bevirke, at mange ikke bruger DSB, men foretrækker private vognmænd. Jeg mener, at mange erhvervsvirksomheder, som skal have fragt frem faktisk fra nu af og så helt frem til midten af januar, vil afholde sig fra at benytte DSB på grund af indskrænkningen.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Det sidste fra hr. Dohrmann synes jeg er lidt af en undervurdering af erhvervslivets muligheder for at vurdere tingene. Der er blevet givet meget klar besked fra DSB om, hvordan det forholder sig.

Når hr. Dohrmann og i øvrigt også hr. Ernst Schmidt taler så meget om erhvervslivet, så synes jeg, jeg lige vil føje til, at de faktiske forhold inden for erhvervslivet efterhånden er, at flere og flere virksomheder holder lukket mellem jul og nytår. Hvis der er virksomheder, der på trods af meddelelse om, at man ikke har stykgodstransport, alligevel har behov for at få transporteret noget, så er muligheden til stede, som jeg sagde i mit første svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

5) Til *udenrigsministeren* af:

Ebba Strange (SF):

»Agter ministeren at henstille til Dansk Idræts-Forbund, at DIF indstiller det sportslige samkvem med sydafrikanske sportsorganisationer?«

(Spm. nr. 235).

Skriftlig begrundelse.

Der gives i vor tid beklageligvis mange eksempler på racemæssig undertrykkelse. Men kun i Den sydafrikanske Republik er undertrykkelsen metodisk ført igennem i forfatningen og lovgivningen, således at den omfatter alle samfundsfunktioner. Selv idrætslivet er organiseret ud fra apartheid-principper. Sædvanligvis må hvide og sorte ikke udøve idræt sammen. De må ikke være på samme hold, og de må ikke konkurrere med hinanden. Sker det undtagelsesvis, er i alt fald publikum skarpt adskilt efter race.

Det har medført, at Den sydafrikanske Republik i 1970 er blevet udelukket af den olympiske komité, idet racemæssig adskillelse ved idrætsudøvelse er forbudt i henhold til den olympiske komités vedtægters § 1 og § 24.

Normalt er jeg ikke tilhænger af sportslig boykot. Det er vigtigt, at idrætsudøvere på tværs af alle de skel, der findes i denne verden, kan mødes i sportsligt øjemed. Men vilkårene i Den sydafrikanske Republik er så

[Ebba Strange]

grelle, at det er en hån imod al sund idrætsudøvelse.

Det er derfor med dyb beklagelse, jeg har erfaret, at Danmark i FN ikke har stemt for en sportsboykot af Den sydafrikanske Republik. Udenrigsministerens begrundelse har været, at han ikke formelt ville binde danske idrætsudøvere gennem en tilkendegivelse i FN. Spørgsmålet er derfor stillet i håbet om, at udenrigsministeren ad andre veje vil tilstræbe det, der er den egentlige mening med FN-resolutionen.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Jeg kunne sådan set nøjes med at svare ja, men jeg vil godt, fordi det jo er en sag, der har vakt en del diskussion, føje til dette ja, at så snart afstemningen har fundet sted i FN – vi ved ikke helt præcist endnu, hvornår det sker – så snart denne sportsdeklaration har været til afstemning, så vil jeg sende deklARATIONEN til det nyoprettede Idrættens Fællesråd. Det er et samarbejdsorgan for en lang række grupper: Danmarks Olympiske Komité, Dansk Idræts-Forbund, Dansk Firma-Idrætsforbund, De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger og De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger, og dette organs formål er netop at forhandle med offentlige myndigheder. Jeg vil sende dem den stemmeforklaring, som vi har afgivet, og jeg vil offentliggøre denne stemmeforklaring i sin helhed.

Af den stemmeforklaring fremgår det med al ønskelig tydelighed, at vores afsky for hr. Vorsters apartheidsystem er usvækket, og at grunden til, at vi med stor beklagelse ikke kan stemme for resolutionen, er, at det ville indebære en moralsk forpligtelse for os til at bruge økonomisk og politisk magt til at gribe ind over for danske sportsfolks og deres organisationers fulde uafhængighed. Jeg vil gerne citere et centralt afsnit af den stemmeforklaring, som vi altså vil offentliggøre, hvori vi siger:

»I Danmark er det overladt til sportsfolke- ne og deres organisationer at bestemme, hvem de vil samarbejde med. Det er deres beslutning og deres ansvar. Det siger sig selv, at min regering ville hilse det velkommen, hvis de kom til den konklusion, at det ville være i deres egen interesse at afbryde sports-samarbejdet med Sydafrika.«

Svaret er altså et ganske klart ja.

Ebba Strange (SF):

Som jeg skriver i min skriftlige begrundelse, så beklager jeg, at man i FN ikke har stemt for sportsboykotten af Den sydafrikanske Republik. Jeg vil takke udenrigsministeren for svaret, og efter det, jeg har forstået på svaret, så vil det klart fremgå af de skrivelser, der bliver tilsendt de danske sportsorganisationer, at regeringen i hvert fald opfordrer sportsorganisationerne til at undlade samkvemmet, og det kan jeg kun være tilfreds med.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Jeg kan helt bekræfte fru Ebba Stranges opfattelse.

Jørgen Junior (FP):

Jeg vil blot gerne fastslå et par facts med hensyn til, hvorledes forholdene er for sportsfolk i Sydafrika siden september 1976, hvor der skete en ændring. Det er således, at hvide, sorte, farvede og indiske sydafrikanere kan konkurrere med hinanden på ethvert niveau. Det er således, at alle sydafrikanske hold, som deltager i internationale sportsbegivenheder, udvælges på basis af en mixed trial, altså med andre ord på basis af, at både hvide, sorte, brune og indere bør være med. Det er således, at der ikke er nogen lov, som forhindrer nogen i at være medlem af en sportsklub helt efter hans eget valg. Der er således sorte medlemmer af hvide cricketklubber og hvide medlemmer af sorte rugbyklubber. Det er en realitet.

Fra den 1. oktober 1976 – da de nye regler kom ind – til den 31. marts 1977 afholdtes 1.433 sportsstævner, hvor flere racer deltog, og der var tale om 23 sportsgrene. De 1.305 af disse stævner blev afholdt på klubniveau, 71 på provinsniveau og 57 som nationale matcher. Og således kan der fortsættes. Der kan tales om, at tre af de sydafrikanske boksemestre er sorte, at 8 ud af 11 sydafrikanske fodboldlandsholdsspillere er sorte.

Jeg vil gerne på basis af disse helt konkrete oplysninger, som altså er fakta, spørge udenrigsministeren, om ikke han mener, at de ting, der nu foregår med hensyn til sportsdeklARATIONER, og de ting, som fru Ebba Strange ønsker skal være årsag til, at Dansk

[Jørgen Junior]

Idræts-Forbund skal få en sådan henvendelse fra ministeren, ikke er begrundet i helt andre ting end de forhold, der bydes sportsfolk i Den sydafrikanske Republik, med andre ord: overordnede politiske formål.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Svaret er nej. Og så skal jeg i øvrigt lade hr. Jørgen Juniors sædvanlige ydmyge, ærbødige lakajtjeneste for Vorster stå uimodsagt.

Keld Andersen (KF):

I det konservative folkeparti er vi naturligvis glade over, at det lykkedes at formå regeringen til at undlade at stemme for denne FN-resolution, der lovede bål og brand for sportsfolk.

Jeg vil godt have lov til at spørge ministeren, om ikke udenrigsministeren finder det overflødigt, når regeringen undlader at stemme for denne resolution, med en stemmeforklaring, der understreger, at det må være op til hver enkelt idrætsudøver og dennes organisation at afgøre, hvem man ønsker at kæmpes med, med denne henstilling til Dansk Idræts-Forbund om at lade være med at udøve idrætsligt samkvem med Sydafrika.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Jeg vil gerne besvare spørgsmålet, om jeg så må sige i to led.

For det første, hvad heller ikke blev bestridt her, synes jeg, det er rigtigt, at vi orienterer om den afstemning, der har været, og hvad sagen drejer sig om. Det har vi gjort før. Det synes jeg er, hvad skal vi sige, høfligt og korrekt over for organisationer, hvis anliggender er indblandet i afstemninger.

Når vi for det andet har ment det rigtigt at sige ganske klart i stemmeforklaringen, at regeringen håber, at de selv vil afholde sig fra det, så er det, fordi det er regeringens opfattelse, og så bør vi jo også orientere om det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

6) Til *udenrigsministeren* af:

Jørgen Junior (FP):

»Hvilke planer findes såvel inden for den danske regering som inden for EF som helhed vedrørende ændringer af de nuværende

forhold til Den sydafrikanske Republik, hvad angår såvel eksportgarantier som investeringsmuligheder?»

(Spm. nr. 239).

Skriftlig begrundelse.

Det er fremskridtspartiets opfattelse, at Sydafrika skal behandles, som vi behandler alle andre lande. Vi skal med andre ord udnytte de muligheder, dansk erhvervsliv kan skabe sig på et så vigtigt marked som det sydafrikanske.

Med rygter om ændringer i de nuværende forhold må erhvervslivet se tiden an og forpasser således sine muligheder. Det må være rimeligt, at erhvervslivet får besked om, hvilke vilkår det vil få at arbejde under. Det skulle glæde mig, om ministeren vil udtrykke sin modvilje mod, at forslag om sanktioner vedrørende eksportgarantier og investeringer gennemføres.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Den sydafrikanske ambas.... undskyld, hr. Jørgen Junior har stillet et spørgsmål om investeringer i Sydafrika, og jeg skal sige i den anledning, som jeg allerede har sagt det flere gange – regeringens holdning til apartheidpolitikken er velkendt – at vi ønsker sammen med hele den øvrige verden at lægge øget pres på Sydafrika. Vi er i øjeblikket ved sammen med de nordiske lande og sammen med EF-landene at finde ud af, hvordan vi kan gøre det på en måde, der har virkning på Sydafrika, også økonomisk virkning. Derfor arbejder vi netop med spørgsmål som kreditgarantier og investeringstilladelser i enighed mellem de 9 EF-lande og i enighed mellem de nordiske lande for at finde ud af, hvad vi kan gennemføre, som virker dér, hvor det skal virke, nemlig i Sydafrika, og som ikke har urimelige virkninger over for firmaer i et enkelt land, og som derved kunne komme i en skæv konkurrencesituation.

Jeg kan altså sige, at vi arbejder med disse ting, men unægtelig med et andet sigte end det, hr. Jørgen Junior har, idet vort sigte er at øge presset mod Sydafrika også med økonomiske midler.

Jørgen Junior (FP):

Marxistisk lakaj.... undskyld, udenrigsministeren udtalte lige før, at der var tale om

[Jørgen Junior]

noget ydmygende. Det er ganske interessant at konstatere, nu hvor oplysninger altså ikke har interesse, fakta ikke har interesse. Så kommer vi til en sag, hvor der er tale om nogle reelle fakta, og da kan vi altså høre, hvorledes Danmark presser på, ikke til fordel for dansk erhvervsliv, ikke til ringeste fordel for dansk erhvervsliv, men måske standses, forhåbentlig standses, i EFs Ministerråd.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren, hvis udenrigsministeren da kunne tænke sig at svare med andet end et par uartigheder, om januars Ministerrådsmøde inden for EF forventes at bringe nogen beslutninger med hensyn til problemstillingen med eksportgarantier og investeringer i det sydlige Afrika.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Jeg håber, at vi kan blive færdige allerede til januar, men jeg er desværre ikke sikker på det.

Jørgen Junior (FP):

Jeg ved godt, at man skal spørge, men det er da i hvert tilfælde glædeligt, at der findes andre, som er fornuftigere.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Hr. Jørgen Junior skylder mig svar på, hvem de andre er.

Hvis der ikke sker meget overraskende ting, så bliver der i morgen i FN vedtaget en resolution, der opfordrer sikkerhedsrådet til at arbejde for – jeg skal lige have hr. Jørgen Junior interesseret – standsning af investeringer til Sydafrika. Efter hvad der foreligger i dette øjeblik, vil denne resolution blive vedtaget enstemmigt i FN. Så hr. Jørgen Junior står altså ene – det vil sige, det gør han selvfølgelig ikke, han står sammen med hr. Vorster, men bortset fra det står han ene.

Erlendsson (FP):

Da hr. Jørgen Junior er afskåret fra at spørge mere end to gange, vil jeg gerne rejse det spørgsmål, som hr. Jørgen Junior rejste, men som ikke blev besvaret: hvilke overvejelser gør man sig i EF? Vi fik kun svar på, hvilke overvejelser man gør sig i FN.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Jeg beklager, at hr. Erlendsson var så optaget af at trøste hr. Jørgen Junior, at han

ikke hørte mit svar. Jeg talte om EF først og FN bagefter – det kan ikke nytte noget at ryste på hovedet, det hjælper sjældent. Jeg talte om EF først og FN derefter og sagde, at vi i EF arbejdede med at finde effektive økonomiske pressionsmidler, og at vi skal gøre, hvad vi kan, da hr. Jørgen Juniors og hr. Erlendssons parti heldigvis er det eneste i den civiliserede verden, der indtager de standpunkter, vi har hørt her i dag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

7) Til *indenrigsministeren* af:

Bakholt (S):

»Vil ministeren opfordre kommunerne til at nedsætte et særligt udvalg med den nødvendige sekretariatsbistand til en koordinering og styring af de særlige foranstaltninger til bekæmpelse af arbejdsløsheden?«

(Spm. nr.240).

Skriftlig begrundelse.

De forskellige foranstaltninger, som kommunerne iværksætter til bekæmpelse af arbejdsløsheden, herunder bl. a. de foranstaltninger, som er pålagt kommunerne ved lov af 6. september 1977 om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner, er underlagt flere udvalg. Dette kan vanskeliggøre den koordinering og styring, som er nødvendig for at opnå den bedste udnyttelse af de økonomiske ressourcer og de beskæftigelsesmæssige muligheder, der findes i de enkelte kommuner.

En opfordring til kommunerne til at gøre brug af § 17, stk. 4 og 5, i kommunernes styrelseslov, hvor der er hjemmel til at nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, vil uden tvivl lette arbejdet og samtidig forbedre mulighederne for en større gennemslagskraft i bekæmpelsen af arbejdsløsheden.

Bakholt (S):

Vi har nu i nogle år haft et stort arbejdsløshedsproblem at slås med, og udsigterne til en snarlig forbedring er desværre ikke lyse. Det er på denne baggrund, de særlige foranstaltninger, som nu iværksættes rundt omkring i kommunerne, skal ses. Når der skal

[Bakholt]

iværksættes foranstaltninger til bekæmpelse af arbejdsløsheden, er det som regel ikke ideer, det skorter på, men der kan være lang vej fra ideer, til der finder en realisering af ideerne sted. Der skal udformes konkrete forslag på baggrund af de ideer, der fremkommer. Enten det nu drejer sig om kursusvirksomhed eller etablering af flere lære- og praktikpladser, eller der er tale om større projekter, så skal der ske en udformning af de forskellige tilbud. Der må ofte føres forhandlinger med forskellige organisationer og institutioner for at få en afprøvning af de muligheder, der reelt er, før et projekt er egnet som beslutningsgrundlag. Der kan i mange tilfælde være tale om et stort forarbejde, hvis bestræbelserne for at få et projekt i gang skal lykkes.

For at vi kan få det bedst mulige ud af de få ressourcer, der er til rådighed, er det nødvendigt med en koordination og en samlet styring af de forskellige projekter. Mange af de arbejdsløshedsforanstaltninger, som iværksættes, griber ind i flere af de stående udvalgs områder i kommunerne. Derfor må det være en klar fordel at få de forskellige aktiviteter samlet under ét udvalg med den nødvendige sekretariatsbistand, sådan at man opnår en samlet målsætning omkring bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Det vil også kunne lette den koordination, der i nogle tilfælde vil være behov for imellem de enkelte kommuner og imellem kommunerne og amtskommunerne. Planernes udformning og udførelse kan bedst foregå, hvor et særligt udvalg og et særligt personale er tillagt én opgave som hovedopgave, og dermed vil informationen til befolkningen om de initiativer, der tages på forskellige områder, også bedst kunne iværksættes.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Det er rigtigt, som hr. Bakholt påpeger, at kommunernes beskæftigelsesfremmende foranstaltninger kan berøre flere udvalg i kommunerne, og at der derfor kan opstå et behov for en koordination og styring af kommunernes bestræbelser på dette område.

I forbindelse med lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner har man søgt at undgå opbygning af en centraliseret styring; dette gælder såvel anvendelsen af de

afsatte midler som den politiske og administrative organisation i kommunerne.

Som det fremgik af bemærkningerne til lovforslaget om de ekstraordinære beskæftigelsesforanstaltninger, ville arbejdsministeren nedsætte et rådgivende organ med repræsentanter for kommuner, amtskommuner og implicerede ministerier, der bl. a. vil få til opgave at vurdere behovet for justeringer og for almindelig samordning af aktiviteterne. Såfremt det skulle vise sig, at de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommunerne giver anledning til koordinationsproblemer, vil disse i givet fald kunne drøftes i dette forum.

Med hensyn til koordineringen i den enkelte kommune kan jeg oplyse, at den kommunale styrelseslov som mulige koordinationsområder foreskriver, at borgmesteren kan sammenkalde medlemmer af to eller flere udvalg til en samlet drøftelse af foreliggende sager af fælles interesse. Det er endvidere foreskrevet i de kommunale styrelsesvedtægter, at udvalg, der agter at foretage dispositioner, der direkte berører et andet udvalgs område, inden iværksættelsen skal forhandle med dette udvalg. Hertil kommer, at kommunalbestyrelsen, som anført af hr. Bakholt i begrundelsen for det stillede spørgsmål, i henhold til § 17, stk. 4, kan nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalg eller de stående udvalg. Herudover vil jeg gerne pointere, at koordination og styring er velkendte fænomener i den kommunale forvaltning som nødvendige forudsætninger for kommunernes hele virke.

En effektiv koordination og styring af det, som hr. Bakholt var inde på, kan tænkes foretaget på andre måder end nævnt i den kommunale styrelseslov. At nedsætte et § 17, stk. 4-udvalg vil formentlig i visse kommunale forvaltninger være en effektiv løsning, mens et sådant udvalg i andre kommunale forvaltninger kan være en lidet hensigtsmæssig og tungt arbejdende løsning. Jeg mener derfor, at det nok er mest formålstjenligt at overlade, og måske ikke i første omgang henstille, til kommunalbestyrelsen selv at tilrettelægge, hvorledes den ud fra lokale hensyn vil søge at koordinere og styre de foranstaltninger, der skal sættes i gang over for ungdomsarbejdsløsheden.

[Indenrigsministeren]

Må jeg så gøre opmærksom på, at jeg er blevet bekendt med, at Kommunernes Landsforening i en skrivelse af den 13. december i år har taget spørgsmålet om organisation og koordinering af den kommunale indsats over for arbejdsløsheden op over for medlemskommunerne. Kommunernes Landsforening er altså i og for sig kommet både spørgeren og indenrigsministeren i forkøbet. Spørgsmålet er taget op, men jeg vil meget gerne overveje, om det er nødvendigt at gøre noget mere.

Bakholt (S):

Ganske kort: jeg takker ministeren for svaret, og jeg håber, at han følger tingene op, efterhånden som det udvikler sig.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af skriftlige spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget.

Jørgen Junior: spm. nr. 204

Dohrmann: spm. nr. 211

Niels Helveg Petersen: spm. nr. 213

Gert Petersen: spm. nr. 217

Voigt: spm. nr. 218 og 232

Hjortlund Christensen: spm. nr. 225

Bernhard Baunsgaard: spm. nr. 226

Holm: spm. nr. 228

Arne Bjerregaard: spm. nr. 230 og 231

Wissing: spm. nr. 233

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Til statsministeren (28/11 77) af:

Jørgen Junior (FP):

»Finder statsministeren det rimeligt, at udenrigsministeren under folketingets udenrigspolitiske forespørgelsesdebat den 25. november d. å. hånedes folketinget ved ikke at besvare en lang række vigtige udenrigspolitiske spørgsmål, der blev stillet til ham af medlemmer af fremskridtspartiet?«

(Spm. nr. 204).

Besvarelse (7/12 77):

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Som det vil være spørgeren bekendt, gav udenrigsministeren ugen forinden, nemlig fredag den 18. november, folketinget en fylldig redegørelse om den udenrigspolitiske situation. Redegørelsen blev efterfulgt af en ca. 3½ time lang debat, hvorunder en lang række vigtige udenrigspolitiske spørgsmål blev drøftet. Der er således ikke tale om, at udenrigsministeren skulle være uvillig til at besvare spørgsmål – heller ikke fra spørgerens parti.

Lad mig endvidere minde om, at spørgeren under forespørgelsesdebatten den 25. november stillede forslag om motiveret dagsorden, hvorefter folketinget skulle misbillige, »at udenrigsministeren ikke vil svare på de spørgsmål, der er stillet til ham under folketingets udenrigspolitiske debat den 25. november 1977«.

Som bekendt blev dette forslag om motiveret dagsorden forkastet med overvældende flertal. Folketinget har altså ikke fundet anledning til at rette kritik mod den måde, hvorpå udenrigsministeren har orienteret tinget. Jeg kan henholde mig hertil.

Til landbrugsministeren (29/11 77) af:

Dohrmann (FP):

»Påtænker ministeren inden den 1. januar 1978 – og i givet fald hvorledes – at foreslå en ændring af de nugældende love, således at udlændinge ikke efter denne skæringsdato kan opkøbe de store friarealer, der ikke er omfattet af begrænsninger. Hvis ministeren ikke vil foreslå ændringer, udbedes ministerens kommentarer til informationerne forud for folkeafstemningen den 2. oktober 1972 om Danmarks eventuelle tilslutning til EF, hvoraf det fremgik, at dansk jord blev bevarret på danske hænder.«

(Spm. nr. 211).

Begrundelse.

Der henvises til dagbladet Vestkysten den 26. november d. å. og Jydske Tidende den 27. november d. å., hvor den mangeårige leder af teknisk afdeling ved statens jordlovsudvalg i Tønder, civilingeniør Th. Claudi

[Dohrmann]

Westh, meget indgående beskriver udlændinges ret til at købe dansk jord.

Af hensyn til det fremskredne tidspunkt bedes ministeren besvare spørgsmålet hurtigst muligt.

Besvarelse (9/12 77):

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Som det ærede medlem vil vide, er EØF-traktatens etableringsregler til hinder for, at der indføres regler, som på diskriminerende måde hindrer statsborgere fra andre medlemslande i at etablere sig inden for landbruget på et andet medlemslands område. Det er derfor udelukket at indføre restriktioner, der generelt hindrer udlændinge i at erhverve fast ejendom her i landet.

Problemerne vedrørende de frie jorder har gentagne gange tidligere været genstand for overvejelser.

Selve betegnelsen »frie jorder« forekommer ikke i lovgivningen. Ved udtrykket forstås i almindelighed jorder, der udnyttes eller kan udnyttes jordbrugsmæssigt, men som ikke er undergivet landbrugspligt. Ved ændringen af landbrugsloven i 1963 blev landbrugspligten udvidet til at omfatte alle jorder, der ved en landbrugsejendoms seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi er medtaget under ejendommen, herunder også jorder, der ikke omfattes af noteringen i matriklen. Disse bestemmelser er opretholdt ved 1967-loven og de senere ændringer af landbrugsloven.

De frie jorder er ikke registreret ved notering i matriklen eller tingbogen. Jorderne kan være selvstændigt vurderet til ejendomsværdi, men kan også være vurderet sammen med andre ikke-landbrugspligtige arealer, f. eks. byggegrunde, skovarealer m. v. Der findes ikke nogen statistisk opgørelse over fri jords arealer, og det er ikke muligt at foretage en opgørelse over, hvor meget fri jord der findes. Det vides imidlertid, at der i visse områder af landet, navnlig i marsken, findes betydelige dyrkningsarealer, der ikke er undergivet landbrugspligt.

Det har været overvejet at pålægge de frie jorder landbrugspligt ved ejerskifte. Da begrebet »fri jord« ikke er præcist defineret, og da et sådant forslag formentlig kun bør finde anvendelse på dyrkningsarealer og arealer,

der skønnes egnede til jordbrugsmæssig anvendelse, har man imidlertid ikke ment at kunne fremsætte forslag om en fuldstændig inddragelse af de frie jorder under landbrugspligt, uden at der forinden er foretaget en tilbundsående undersøgelse af de praktiske og retlige konsekvenser heraf.

Der er peget på, at problemerne omkring de frie jorder for en del kan afhjælpes ved en skærpelse af vurderingsvejledningen, således at også græsningsarealer falder ind under vurderingslovens hovedregel om, at jorder, der udgør en driftsenhed, skal vurderes som én ejendom, og ved en effektivisering af de gældende vurderingsregler. Dette spørgsmål vil af landbrugsministeriet blive taget op til nærmere forhandling med vurderingsmyndighederne.

Ved ændring af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål (udlånsloven) blev der i 1971 tilvejebragt mulighed for efter bestemmelserne i lovens §§ 21–26 at lægge forkøbsret såvel på landbrugsejendomme som på landbrugsjorder og udyrkede arealer, der ikke udgør en del af en landbrugsejendom. Forkøbsretten kan anvendes ikke blot for som led i strukturudviklingen at fremskaffe jord til supplerende af bestående jordbrug eller at tilvejebringe en bedre jordfordeling mellem jordbrug, men kan også anvendes i særlige tilfælde til erhvervelse af arealer, hvis det skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til bevarelse af landskabet eller det landbrugsmæssige miljø. De meget begrænsede midler, der har været til rådighed til de anførte formål, har imidlertid ikke tilladt, at den pågældende lovgivnings initiativer har kunnet føres ud i livet. Ifølge lovens § 19 kan der årligt disponeres over 10 mill. kr. til erhvervelse af fast ejendom. Dette beløb, der på finansloven for 1977–78 er reduceret til 8,5 mill. kr., er utilstrækkeligt til varetagelse af lovens formål, da pålæg af forkøbsret må forudsætte, at der i almindelighed også vil kunne ske erhvervelse af de ejendomme, forkøbsretten omfatter.

Endvidere er der i 1972 ved lov om erhvervelse af fast ejendom til fritidsformål skabt hjemmel til at pålægge visse arealer uden landbrugspligt forkøbsret for staten efter reglerne i udlånslovens §§ 21–26. Den pågældende lov administreres imidlertid af miljøministeren, og landbrugsministeriet har kun i et enkelt tilfælde kunnet trække på de

[Landbrugsministeren]

midler, der i medfør af denne lov er stillet til disposition til erhvervelse af fast ejendom.

Det var fra landbrugsministeriets side planlagt på baggrund af den i 1971 og 1972 gennemførte lovgivning at søge tilvejebragt en sikring af de frie jorder dels ved erhvervelse af frie jorder, der måtte komme ud i handelen, dels ved pålæggelse af forkøbsret på sådanne arealer. Det var herved forudsat, at indsatsen først og fremmest blev koncentreret om arealer i Sønderjylland, navnlig i marsken, hvor der fra gammel tid findes ret betydelige frie jorder. Også i visse områder i Vest- og Nordjylland findes der imidlertid frie jorder i større udstrækning.

Da pålæg af forkøbsret må forudsætte, at der i almindelighed også vil kunne ske erhvervelse af de ejendomme, forkøbsretten omfatter, har landbrugsministeriet under hensyn til de meget knappe midler, der har været stillet til disposition til jordlovsudvalgets erhvervelse af fast ejendom, ikke fundet det rigtigt generelt at pålægge store arealer forkøbsret i henhold til udlånslovens bestemmelser.

Da de frie jorder må anses for at være et spekulationsobjekt, og da det må være rigtigt at sikre de frie jorder mod såvel inden- som udenlandske spekulationskøb, har regeringen imidlertid besluttet at søge jordfondens bevilning til køb af fast ejendom forhøjet med 5 mill. kr. i indeværende finansår og med 10 mill. kr. i de følgende finansår. Jordlovsudvalget vil herved sættes i stand til at sikre de frie jorder dels ved erhvervelse af sådanne arealer, der måtte komme ud i handelen, dels ved pålæggelse af forkøbsret på de frie jorder. Forkøbsretten vil blive anvendt i alle tilfælde, hvor formålet med købet er andre end landbrugsmæssige, og hvor arealerne ikke indgår i et naturligt tilhørsforhold til en landbrugsejendom.

Til *miljøministeren* (29/11 77) af:

Niels Helveg Petersen (RV):

»Vil ministeren følge en opfordring fra hovedstadsrådet om, at landzonearealer, der i henhold til regionplanloven er udlagt til erhvervmæssige formål, pålægges tilbudspligt?«

(Spm. nr. 213).

Begrundelse.

Ifølge pressemeddelelser har miljøministeren afvist et ønske fra hovedstadsrådet om at pålægge tilbudspligt på landzonearealer, der i henhold til regionplanen er udlagt til erhvervmæssige formål. Dette kan komme til at medføre meget betydelige meromkostninger for det offentlige.

Besvarelse (7/12 77):

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Lov nr. 238 af 18. juni 1969 om tilbudspligt gælder umiddelbart for ejendomme med et areal på 6.000 m² og derover, der ved en byudviklingsplan er udlagt som byzone. Sådanne ejendomme skal tilbydes kommunen, forinden de overdrages til anden side.

Herudover kan tilbudspligtsreglerne ifølge lovens § 1, stk. 2, bringes i anvendelse på ejendomme med et areal på 6.000 m² eller derover, beliggende uden for byudviklingsområdernes byzonearealer, ved en beslutning af planstyrelsen. Beslutningen foretages på baggrund af en indstilling fra kommunalbestyrelsen, når det efter planstyrelsens skøn kan bidrage til en hensigtsmæssig byudvikling.

Formålet med reglerne om tilbudspligt er først og fremmest at sikre kommunerne en mulighed for på et så tidligt tidspunkt som muligt at erhverve landbrugsjord, der skal indgå i den bymæssige udvikling.

Det er således forudsat i loven, at tilbudspligten begrænses til de områder, hvor det fra et samfundsmæssigt synspunkt er betydningsfuldt, at kommunerne får mulighed for at erhverve landbrugsjord til bymæssig udvikling. Dette indebærer, at der skal være en vis planlægningsmæssig afklaring, for at man efter loven kan anvende tilbudspligten.

Med hensyn til den praksis, ministeriet har fulgt i spørgsmålet om pålæg af tilbudspligt, kan oplyses, at man altid har imødekommet kommunernes indstillinger, når der var tale om byzoneområder uden for byudviklingsområderne. Tilladelser er også blevet meddelt for lanzonearealer, når det af tiltrådte oversigtlige planer er fremgået, at arealerne skulle i byzone inden for en overskuelig tid.

Efter hvad der er oplyst for mig, vil hovedstadsrådet i den nærmeste fremtid kunne

[Miljøministeren]

vedtage et forslag til regionplan, som vil blive sendt frem til min godkendelse.

Jeg må gå ud fra, at planlægningen i hovedstadsområdet hermed opfylder forudsætningerne i loven om tilbudspligt. Jeg er derfor indstillet på, at tilbudspligten i almindelighed bringes i anvendelse på de områder i hovedstadsregionen, der er planlagt til bymæssig udvikling. Det er som tidligere nævnt en forudsætning, at kommunerne kommer med en indstilling herom over for planstyrelsen. De enkelte indstillinger skal naturligvis drøftes med hovedstadsrådet.

Til *miljøministeren* (30/11 77) af:

Gert Petersen (SF):

»Hvornår agter ministeren at lade udsende retningslinjer for godkendelse af vindmølleprojekter?«

(Spm. nr. 217).

Begrundelse.

Vindmølleprojekter skal i øjeblikket godkendes af amtsrådene i henhold til zonelovgivningen, når projekterne skal gennemføres i landzone. I byzoneområder skal anlæggene godkendes af kommunalbestyrelsen, men her kommer amtsrådene også ind i billedet, hvis de bebyggelsesregulerende bestemmelser, herunder højde- og afstandsbestemmelser, ikke kan respekteres.

Hvis der er tale om et såkaldt større anlæg, og hvis det er en statslig myndighed, kommunalbestyrelse eller en koncessioneret virksomhed, der forestår anlægget, skal amtsrådene endvidere udtale sig om en ansøgning i henhold til lov om lands- og regionplanlægning.

Endelig kan en godkendelse af vindmølleprojekter også blive aktuel i henhold til miljøbeskyttelseslovgivningen.

Folk, som omgås med planer om vindmøllebyggeri, skal altså have godkendt disse af de kommunale myndigheder. Det offentlige bør imidlertid opmuntre disse planer så meget som muligt, bl. a. af beskæftigelses- og ressourcemæssige årsager.

Derfor er det uholdbart, at der endnu ikke foreligger retningslinjer for godkendelse af disse anlæg, der jo bryder radikalt med vore hidtidige forestillinger om, hvad der pynter i landskabet eller i et byområde. Man har nu i

halvandet år arbejdet i planstyrelsen med retningslinjer for godkendelse, men der er endnu ikke udsendt noget som helst.

Man kan frygte, at de lokale myndigheder forholder sig meget restriktivt over for ansøgninger om tilladelse til vindmølleanlæg på tværs af den almindelige samfundsmæssige interesse i at fremme disse. Derfor er det på høje tid, at ministeren tager skridt til at få udsendt retningslinjer i overensstemmelse med regeringens generelle energi- og beskæftigelsespolitik.

Besvarelse (7/12 77):

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Planstyrelsen har i nogen tid arbejdet med et udkast til en vejledning, der indeholder retningslinjer for behandlingen af sager om opførelse af vindmøller. Planstyrelsens arbejde med disse retningslinjer er imidlertid blevet forsinket, bl. a. fordi problemerne har vist sig mere komplicerede end først antaget.

Jeg er enig med spørgeren i, at det vil være væsentligt at få præciseret reglerne på området.

Jeg har derfor anmodet planstyrelsen om at udsende vejledningen til samtlige kommuner og amtskommuner inden den 1. februar 1978.

Inden planstyrelsen udsender vejledningen, vil styrelsen forhandle den med de kommunale organisationer og en række andre organisationer.

Jeg kan tilføje, at planstyrelsen har oplyst for mig, at vejledningen vil give retningslinjer for, hvorledes de gældende bestemmelser i bl. a. by- og landzoneloven, kommunalplanloven og miljøbeskyttelsesloven skal anvendes, når en kommunalbestyrelse eller et amtsråd behandler sager om opførelse af vindmøller.

Til *justitsministeren* (30/11 77) af:

Voigt (FP):

»Ministeren bedes oplyse, hvad en registrering af Danmarks knallertpark vil koste, idet en sådan registrering efter spørgerens mening vil være umådelig kostbar, samt oplyse, om en eventuel registrering kan indkøres i det bestående registreringssystem, og om

[Voigt]

dette ville betyde en nedgang i antallet af ulovlige tuninger og stjålne knallerter.«

(Spm. nr. 218).

Begrundelse.

Det bliver ofte hævdet, at en registrering vil betyde en væsentlig nedgang i antallet af ulovligheder såsom tuning og tyverier af knallerter.

Der bliver også ret så tit fremsat forskellige ideer om selve registreringen, f. eks. vedrørende nummerpladernes udformning, forskellig farve og størrelse, samt at det bør være forsikringselskaberne, der skal stå for det hele.

Vi er vel alle interesseret i at nedbringe tyverier, ulovlige tuninger og ulykker med knallerter. Det vil derfor være rimeligt at få ministeriets kommentarer til en eventuel registrering af knallerter. For en god ordens skyld skal jeg gøre opmærksom på, at det efter min opfattelse vil være nærmest uoverkommeligt at få et tilfredsstillende brugbart system, men det kunne jo tænkes, at ministeren og hans embedsmænd har en anden opfattelse, og så må vi naturligvis se på, hvad denne opfattelse går ud på.

Besvarelse (8/12 77):

Justitsministeren (Erling Jensen):

Efter at registreringspligten for knallerter blev ophævet i 1953, har spørgsmålet været rejst med jævne mellemrum både fra privat side og i folketinget. Det seneste forslag vedrørende dette emne blev i forbindelse med folketingets behandling af den nye færdselslov fremsat af medlemmer af kristeligt folkeparti i december 1975.

I anledning af de fremsatte forslag har justitsministeriet i årenes løb foretaget en række undersøgelser af, på hvilken måde en sådan registrering kunne finde sted, hvilke omkostninger der ville være forbundet dermed, og hvilken gavnlig effekt der kunne forventes af en registreringspligt.

En eventuel registrering af knallerter bør efter justitsministeriets opfattelse tilrettelægges gennem centralregisteret for motorkøretøjer efter de retningslinjer, der gælder for biler og motorcykler, dvs. at oplysningerne om hvert enkelt køretøj og dets tilhørsforhold indkodes på edb, således at politiet til enhver

tid kan få de nødvendige oplysninger på et øjeblik.

Antallet af knallerter kendes ikke med sikkerhed, men anslås at ligge på omkring 550.000.

Knallerter omsættes hyppigere end de køretøjer, der er registreret i dag. Hertil kommer, at langt den største del af knallertejerne er unge mennesker, der hyppigt skifter adresse. En registreringsordning for knallerter vil som følge deraf givetvis føre til forholdsvis flere ændringer af de indkodede oplysninger, end det er tilfældet med biler og motorcykler. Skønmæssigt beregnede centralregisteret for motorkøretøjer i januar 1976 det årlige antal edb-mæssige transaktioner inden for knallertregistrering til op imod 400.000 eller svarende til lidt over en tredjedel af centralregisterets daværende transaktioner.

Det er klart, at en sådan knallertregistrering rent bortset fra omkostningerne ved dens etablering vil kræve en væsentlig udvidelse af den eksisterende kapacitet. Centralregisteret har anslået det øgede personalebehov i selv centralregisteret og de lokale motorkontorer til ca. 80. De årlige edb-mæssige driftsomkostninger blev i januar 1976 skønmæssigt anslået til ca. 1,8 mill. kr.

Heroverfor har justitsministeriet gennem udtalelser fra politiet og det kriminalpræventive råd søgt at vurdere de fordele, et registreringssystem kan forventes at få dels i bekæmpelsen af lovovertrædelser, begået af knallertkørere, dels ved begrænsning af knallerttyverier.

Generelt begrænses den kriminalpræventive effekt af de ovennævnte hyppige ændringer af ejerforhold. Dette vil – på grund af manglende anmeldelse til registeret – ofte medføre, at de registrerede oplysninger ikke stemmer med de faktiske forhold. Hertil kommer, at knallerter ofte er genstand for udlån til andre brugere eller for brugstyveri. Efterlysning af sådanne knallerter vil ofte først føre til resultat, når dette brugerforhold er ophørt, hvorfor formålet vil være forspillet.

Erfaringerne fra de køretøjer, der i dag er registreret, viser i øvrigt, at anmeldelser fra private vedrørende færdselslovsovertrædelser spiller en meget beskedent rolle. Det viser sig ofte i praksis vanskeligt for en forulempet anmelder at gengive køretøjets registreringsnummer korrekt. For knallerterens vedkom-

[Justitsministeren]

mende kan dette problem forventes at blive endnu større, idet eventuelle nummerplader til knallerter ikke vil kunne være særlig store.

Med hensyn til knallerttyverierne finder politiet ikke, at en registreringsordning kan forventes at have større effekt, og det er i det hele taget politiets samlede bedømmelse, at den gavnlige effekt ikke kan forventes at opveje de administrative og omkostningsmæssige problemer.

Justitsministeriet finder på denne baggrund fortsat ikke, at der er anledning til at søge gennemført en registreringsordning for knallerter.

Til *landbrugsministeren* (2/12 77) af:

Hjørtlund Christensen (DR):

»Vil ministeren forlange alle oplysninger fremskaffet og offentliggjort vedrørende EFs salg til Sovjetunionen til meget lave priser af smør fra overskudslager, der igen er havnet i et fællesmarkedsland, nærmere betegnet Italien?«

(Spm. nr. 225).

Begrundelse.

I det af generaldirektoratet for informations- og presstjenesten i Europa-Parlamentet udgivne duplikat Ugens Debat for den 14.-18. november 1977 hedder det i referat af forhandlingerne i Europa-Parlamentet:

Lord Bruce spurgte under spørgetiden Kommissionen, om denne var bekendt med og kunne bekræfte indholdet af en artikel i det hollandske dagblad »De Volkskrant«, hvorefter større mængder smør, der med fællesskabstilskud var blevet solgt fra overskudslagre i medlemsstaterne til Sovjetunionen til meget lave priser, igen var landet på Fællesskabets marked, nærmere betegnet Italien, gennem import fra andre østblok-lande. Den danske næstformand for Kommissionen, Finn Gundelach, der har ansvaret for landbrugspolitikken, svarede, at Kommissionen faktisk har haft kendskab til dette forhold flere måneder, før den pågældende artikel blev offentliggjort, og at man siden havde gjort alt for at trænge til bunds i sagen. En fuldstændig opklaring af det pågældende forhold var imidlertid blevet vanskeliggjort af, hvad Gundelach karakteriserede som

»manglende samarbejdsvilje« fra de italienske myndigheders side.

Resultatet antyder et misbrug af offentlige midler, hvor ingen tilsyneladende har overblik over omfanget og styr på udviklingen.

Man bør af hensyn til danske skatteborgere og forbrugere ikke tilsidesætte nogen anstrengelse fra dansk side for at få sagen fuldstændig belyst, og regeringen bør da søge at øve pres over for EF-Kommissionen og Rådet for at få oplysninger frem i offentligheden om sagen.

Besvarelse (8/12 77):

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Den omtalte sag undersøges i Kommissionens Generaldirektorat (XX), da det drejer sig om en smuglerisag med manglende betaling af importafgifter.

Da undersøgelserne endnu ikke er afsluttet, kan jeg ikke give en egentlig besvarelse af spørgsmålet i dag, men jeg skal forelægge alle oplysninger, så snart undersøgelserne er afsluttet.

Da sagen som italiensk smuglersag vedrører ikke-opkrævning af »egne indtægter«, har den italienske stat måttet supplere med et øget »finansbidrag« for at nå op på Italiens samlede bidrag til EFs budget.

Indsmuglingen påvirker således ikke Danmarks bidrag til Fællesskabets budget.

Til *justitsministeren* (2/12 77) af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Har ministeren mulighed for at gribe ind og forbyde kommuner og andre offentlige myndigheder og kontorer at afkræve borgerne oplysninger om personnumre, navn, adresse, bankforbindelse, kontonummer m. v. på åbne brevkort?«

(Spm. nr. 226).

Begrundelse.

Århus kommunes social- og sundhedsforvaltnings familieydelsesafdeling afkræver borgerne oplysning om personnumre, navn, adresse, bank m. v., før børnepenge udbetales. Oplysningerne ønskes afgivet på åbent brevkort, der kan indsendes ufrankeret.

Brevkortet er bl. a. valgt af hensyn til omkostningerne.

[Bernhard Baunsgaard]

Kommer disse oplysninger uvedkomme-
de i hænde, vil der være alle muligheder for
misbrug.

Til disse muligheder for misbrug kommer,
at myndighederne gennem denne adfærd
nedbryder respekten for den personlige inte-
gritet.

Besvarelse (12/12 77):

Justitsministeren (Erling Jensen):

Der er ikke i den gældende lovgivning
hjemmel til for justitsministeren generelt at
forbyde offentlige myndigheder at afkræve
borgerne oplysninger under anvendelse af
den fremgangsmåde, der er beskrevet i
spørgsmålet.

Den enkelte minister kan inden for sit for-
retningsområde i forhold til underordnede
myndigheder fastlægge de retningslinjer, der
bør anvendes med hensyn til udformningen
af skrivelser og andre forhold i forbindelse
med henvendelser fra en myndighed til den
enkelte borger.

Jeg er imidlertid enig i de synspunkter, der
synes at ligge til grund for spørgsmålet, om
at offentlige myndigheder skal søge at værne
om den enkelte borgers integritet under udø-
velsen af myndighedernes virksomhed. Det
gælder naturligvis også i forbindelse med
indhentning af oplysninger, der er nødveni-
ge eller findes hensigtsmæssige til løsning af
de opgaver, som de pågældende myndighe-
der skal varetage.

I den forbindelse kan jeg bl. a. henvise til,
at indenrigsministeriet i et cirkulære nr. 215
af 3. september 1973 om udlevering og an-
vendelse af personnummeroplysninger har
meddelt samtlige ministerier, styrelser, kom-
munalbestyrelser m. v., at personnummeret
kun bør indgå i adresseudskrifter, for så vidt
der er væsentlige økonomisk-administrative
bevæggrunde herfor. Cirkulærets bestemmel-
ser tager alene sigte på myndighedernes brug
af personnumre i forbindelse med forsendel-
ser til borgerne og omfatter således ikke di-
rekte den fremgangsmåde, der er beskrevet i
det foreliggende spørgsmål. Bestemmelsen er
imidtledt et udtryk for en mere principiel
opfattelse, der går ud på, at myndighederne
generelt skal tilrettelægge deres virksomhed
på en sådan måde, at borgernes integritet
beskyttes i videst muligt omfang.

Til *ministeren for offentlige arbejder (2/12 77)*
af:

Holm (V):

»Kan ministeren oplyse, om havnen i Sæl-
vig på Samsø opfylder de krav, som må stil-
les efter en forøgelse af trafikken?«

(Spm. nr. 228).

Begrundelse.

Nærværende spørgsmål er stillet skriftligt,
fordi ministeren ikke besvarede spørgsmålet
som tillægsspørgsmål, da besejlingsforholde-
ne på Samsø var genstand for spørgsmål nr.
171 fra fhv. finansminister Anders Andersen
i onsdagsspørgetiden den 30. november.

I den rapport, som ministeren da omtalte,
blev det nævnt, at Sælvig havn ikke er af
samme standard som havnen i Kolby Kås.
Efter overdragelsen til rederiet Grau af ene-
besejling på Samsø fra Jyllandssiden er det
efter min opfattelse tvivlsomt, om denne
havn med den øgede og tungere trafik vil
kunne opfylde de krav, der almindeligvis
stilles til havneanlæg og færgelejer. Dertil
kommer problemet med, hvem der skal bære
eventuelle udgifter ved et krav fra myndighe-
derne om en havneforbedring.

Besvarelse (2/12 77):

**Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Ole-
sen):**

Efter de oplysninger, jeg er i besiddelse af,
vil Sælvig havn være i stand til at klare den
forventede trafik.

Begrundelsen for denne antagelse er, at
rederiet Grau i de seneste år har ofret bety-
delige beløb til forbedring af havnen, bl. a.
til bygning af en 50 m lang læmole, der skul-
le sikre besejling af havnen under næsten
alle vindforhold. Endvidere vil der i kom-
mende år ske en udvidelse af opmarchplad-
sen gennem opfyldning ved siden af færgele-
jet. Begge disse arbejder, der er nævnt i rap-
porten af september 1977, er godkendt af
farvandsdirektoratet og skulle efter rederiets
indtil nu foreliggende kendskab til den kom-
mende trafiksammenstilling være tilstrække-
lige til at klare trafikken mellem Samsø og
Jylland.

[Ministeren for offentlige arbejder]

Forannævnte havneforbedringer betales af rederiet Grau, der har lejet Sælvig havn for en periode af 20 år, foreløbig til 1985.

Rederiet har dog tilkendegivet, at skulle der blive stillet endnu større krav om havneforbedringer end forannævnte, vil omkostningerne hertil ikke kunne afholdes over rederiets normale driftsregnskab.

Til *landbrugsministeren* (2/12 77) af:

Arne Bjerregaard (KrF):

»Har ministeren påtænkt at hindre udenlandsk kapitals spekulation i frijorder, efter at al frijord i Danmark efter 1. januar 1978 frit vil kunne erhverves af udlændinge, og i bekræftende fald: hvilke foranstaltninger har ministeren påtænkt, og hvornår kan disse eventuelt sættes i værk?«

(Spm. nr. 230).

Besvarelse (9/12 77):

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Som det fremgår af min besvarelse af det af hr. Dohrmann (FP) stillede spørgsmål (nr. 211), er EØF-traktatens etableringsregler og EØF-traktatens regler om kapitalbevægelser til hinder for, at der indføres regler, som på diskriminerende måde hindrer statsborgere fra de andre medlemslande eller selskaber, som er oprettet i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, og hvis hjemsted er beliggende inden for Fællesskabet, i at etablere sig her i landet for at udøve selvstændig virksomhed, respektive oprette filialer eller agenturer eller levere tjenesteydelser her i landet. Det vil derfor stride mod EØF-traktaten at indføre restriktioner, der generelt hindrer udlændinge eller udenlandske selskaber i at erhverve fast ejendom her i landet.

Som det ligeledes fremgår af min besvarelse af det af hr. Dohrmann stillede spørgsmål, har regeringen besluttet at søge jordfondens bevilling til køb af fast ejendom forhøjet med 5 mill. kr. i indeværende finansår og 10 mill. kr. i de følgende finansår, således at jordlovsudvalget sættes i stand til at sikre de frie jorder dels ved erhvervelse af sådanne arealer, der måtte komme ud i handelen, dels ved pålæggelse af forkøbsret på de frie jorder.

Til *boligministeren* (2/12 77) af:

Arne Bjerregaard (KrF):

»Hvad agter ministeren at foretage for at få ejere af udlejningsejendomme til at opstille korrekte og anskuelige regnskaber, således at lejerne kan kontrollere, at lejen er i overensstemmelse med gældende lovbestemmelser?«

(Spm. nr. 231).

Begrundelse.

Mange lejere – især ældre – står ganske magtesløse over for visse ejeres manglende vilje og til tider manglende evne til at opstille et ordentligt regnskab.

Fra en vælger har jeg modtaget et typisk eksempel på mangelfuldt regnskab; det består af noget håndskrevet, stort set ulæseligt krimskrams, som man selv efter nøje studium ikke kan finde fornuftig mening eller overblik i.

Lejerne har ud fra sådanne mangelfulde regnskaber ikke en jordisk chance for at kontrollere lejens rigtighed, og af angst for at miste deres lejlighed betaler de blot uden at benytte deres klagemuligheder.

Besvarelse (10/12 77):

Boligministeren (Ove Hove):

Princippet om omkostningsbestemt leje i private udlejningsejendomme blev indført i 1975 i de områder, hvor boligreguleringslovens regler om huslejerregulering er gældende. Efter dette princip er det muligt for en udlejer at få lejen fastsat således, at den dækker udgifterne ved ejendommens drift samt et vist afkast af den investerede kapital. I det omfang driftsudgifterne stiger, vil udlejerens krav kræve lejeforhøjelse. Et sådant krav skal ifølge boligreguleringslovens § 12 indeholde en beregning af, hvorledes lejeforhøjelsen fremkommer.

Til brug for beregning og varsling af sådan lejeforhøjelse har boligministeriet udarbejdet et standarddriftsbudget; det er optaget som bilag 1 til boligministeriets cirkulære om boligreguleringsloven af 25. marts 1975.

En række større grundejerorganisationer har til medlemmernes brug udarbejdet tilsvarende standarddriftsbudgetter.

[Boligministeren]

Anvendelsen heraf gør det lettere for udlejerens at foretage beregningen og lettere for lejerens at bedømme, om kravet er rimeligt.

Såfremt der ikke kan opnås enighed mellem ejer og lejer om en lejeforhøjelses rimelighed efter reglerne, f. eks. fordi lejerens ikke finder, at udlejerens krav er regnskabsmæssigt tilstrækkeligt begrundet, skal spørgsmålet afgøres af huslejenævnet. Protesterer 1/4 af lejerne, skal udlejerens indbringe sagen for nævnet. I øvrigt har enhver af lejerne altid ret til at indbringe spørgsmålet om lejeforhøjelsens størrelse for huslejenævnet. Nævnet forudsættes til brug ved sagens behandling at forlange den nødvendige dokumentation – herunder af regnskabsmæssig art – for kravet om lejeforhøjelse. Fremskaffer udlejerens ikke den forlangte dokumentation, kan nævnet afvise kravet, ligesom nævnet efter boligreguleringslovens § 28 kan pålægge en part i lejeforholdet, der undlader at opfylde f. eks. sin oplysningspligt i sagen, daglige bøder med henblik på at fremtvinge opfyldelse af pligten.

Den, der indbringer en sag, afkræves et gebyr på 50 kr. pr. lejemål. Dette gebyr tilbagebetales dog, dersom nævnet giver den pågældende medhold helt eller delvis.

Om vedligeholdelse gælder det, at lejerens har krav på hvert år at få en genpart af regnskabet over konti for udvendig vedligeholdelse, genopretning og indvendig vedligeholdelse. Lejerne har endvidere adgang til at gennemgå bilagene. Også spørgsmål om disse konti og eventuelle uenigheder om regnskaberne kan indbringes for huslejenævnet, og fremlægger udlejerens ikke behørigt regnskab, kan lejerens forlange lagt til grund, at der på kontiene henstår beløb, svarende til de 5 sidste års hensættelser.

De omtalte regler giver lejerens en beskyttelse over for krav fra udlejerens, som ikke er tilstrækkeligt dokumenterede ved driftsbudgetter og vedligeholdelsesregnskaber. Loven giver endvidere lejerens mulighed for at henvende sig til huslejenævnet og få forholdene belyst. Den generelt gældende uopsigelighed for lejere indebærer, at lejerens ikke behøver at føle sig utryk ved at rejse en sag. Når endvidere tages i betragtning den vejledning, som parterne kan få i grundejerforeninger og i lejeforeninger, skulle der ikke være behov for yderligere regler for udarbejdelse af udle-

jerens driftsbudgetter og vedligeholdelsesregnskaber.

Til *undervisningsministerens* (5/12 77) af:

Voigt (FP):

»Vil ministerens undersøge og overveje, om det vil være praktisk muligt at ændre skolebørnernes mødetider, således at der i videst muligt omfang ikke mødes i nærheden af hele klokkeslæt?«

(Spm. nr. 232).

Begrundelse.

I erkendelse af at Danmark har en trist og uheldig verdensrekord, der hedder trafikdræbte børn, må det være vi politikeres pligt at få slettet denne rekord. Ministerens kollega justitsministerens har i spørgetiden udtalt, at vi hele tiden må være opmærksom på nye forslag, der kan forbedre trafikforholdene.

Jeg mener, at forslaget om at lade skolebørnene møde på ikke hele klokkeslæt vil være et forslag, der kan medvirke til at sikre børnenes skolevej. Alle trafikanalyser viser, at ulykkeshyppigheden er størst i morgentimerne og mellem kl. 15 og 17. Da det er således, at trafikken er stærkest og tættest umiddelbart før kl. 7, 8 og 9, er det min opfattelse, at vi ved at flytte børnenes mødetid til 7.30, 8.30 eller 9.30 kan forhindre en del ulykker.

Naturligvis kan ministerens svare mig, at de enkelte kommuner selv må afgøre, hvornår børnene skal møde, men spørgsmålet er, om en henstilling om at gøre det på landsbasis ikke er nødvendig, idet alle uanset de dermed forbundne ulemper må sætte det som et overordnet mål, at vi får nedbragt det store antal af børneofre i trafikken.

Besvarelse (12/12 77):

Undervisningsministerens (Ritt Bjerregaard):

I begrundelsen for spørgsmålet henvises til, at alle trafikanalyser viser, at ulykkeshyppigheden er størst i morgentimerne og mellem kl. 15 og 17, at trafikken er stærkest og tættest umiddelbart før kl. 7, 8 og 9, og at man derfor ved at flytte børnenes mødetid til 7.30, 8.30 eller 9.30 efter spørgerens opfattelse kan forhindre en del ulykker.

[Undervisningsministeren]

Som allerede antydet i begrundelsen er spørgsmålet om skolernes mødetider, dvs. de daglige ringetider, overladt til lokal afgørelse, idet folkeskoleloven ikke indeholder bestemmelser herom.

De lokale skolemyndigheder er således frit stillet med hensyn til at bestemme, hvornår børnene skal møde om morgenen, og jeg er vidende om, at man flere steder netop af hensyn til trafikken har indført »skæve« ringetider. Også vinterordninger, hvor børnene i de mørke måneder møder senere i skole, er et kendt fænomen.

Personlig er jeg af den opfattelse, at effekten af at flytte mødetiderne ikke er helt så stor, som spørgeren synes at gå ud fra. Dels strækker myldretiden sig jo over tidsrummet fra kl. 7 til 9, dels skabes den jo til en vis grad af forældre og børn, og en forrykning af børnenes mødetider vil derfor til en vis grad samtidig skubbe myldretiden.

Hertil kommer, at man i mange hjem, hvor begge forældre er udearbejdende, ønsker, at børnene, navnlig børnene i de yngste årgange, sendes af sted til skole, inden eller samtidig med at forældrene selv går på arbejde, og børnenes og forældrenes mødetider bør derfor ikke afvige alt for meget fra hinanden.

Jeg mener derfor ikke, at jeg bør udsende en generel henstilling – andet og mere ville jeg som nævnt ikke have hjemmel til – til kommunerne om at rykke børnenes mødetider som foreslået, men ønsker fortsat helt at overlade dette spørgsmål til lokalt skøn, idet ordninger med »skæve« ringetider naturligvis nogle steder – alt efter de lokale forhold – kan være en god idé.

Samtidig vil jeg gerne understrege, at jeg er fuldstændig enig med spørgeren i, at man skal gøre alt, hvad der overhovedet er muligt, for at sikre børnene mest muligt i trafikken.

I den forbindelse vil jeg pege på, at kommunerne ifølge folkeskolelovens § 25 har pligt til at sørge for befordring mellem skolen og hjemmet eller dets nærhed, hvis hensynet til børnenes sikkerhed i trafikken gør det særlig påkrævet, selv om skolevejen er kortere end de kilometerafstande, som ellers berettiger til befordring.

Til undervisningsministeren (6/12 77) af:

Wissing (FP):

242 Ft

»Vil ministeren tage initiativ til, at der fastsættes en minimumsgrænse for indbetalinger, således at arbejdsgivere, der kun beskæftiger medhjælp i privat husholdning, kan fritages for at yde bidrag til Arbejdsgivernes Elevrefusion?«

(Spm. nr. 233).

Begrundelse.

Ifølge lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion § 6, stk. 2, kan undervisningsministeren efter bestyrelsens indstilling bestemme, at beløb under en vis størrelse ikke skal opkræves.

Det har vist sig, at private personer, der til at passe hjemmet har ansat en husbestyrerinde, også vil være omfattet af loven.

Da det aldrig vil kunne komme på tale at ansætte lærlinge i private hjem, og da det yderligere vil ramme ikke så få pensionister, finder spørgeren det ikke rimeligt, at loven om Arbejdsgivernes Elevrefusion også skal gælde for denne særlige kategori af private arbejdsgivere.

Besvarelse (13/12 77):

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

I henhold til lov nr. 242 af 8. juni 1977 om Arbejdsgivernes Elevrefusion § 6, stk. 2, kan undervisningsministeren efter indstilling fra bestyrelsen for Arbejdsgivernes Elevrefusion samt efter forhandlinger med arbejdsministeren fastsætte regler om indbetaling af bidrag. Ministeren kan herunder efter indstilling fra bestyrelsen bestemme, at beløb under en vis størrelse ikke skal opkræves.

I en bekendtgørelse, der netop er under udarbejdelse, vil det i henhold til denne bestemmelse blive fastsat, at beregnede årlige bidrag under 25 kr. ikke opkræves.

Denne fastsættelse af et minimumsbeløb vil dog ikke automatisk fritage arbejdsgivere, der kun beskæftiger medhjælp i privat husholdning, for indbetaling af bidrag til Arbejdsgivernes Elevrefusion. Det årlige bidrag pr. heltidsansat er for 1978 fastsat til 144 kr., og de 25 kr. svarer således til ca. 1/5 af beløbet for en heltidsansat. Jeg finder imidlertid ikke, at der er yderlige anledning til at indføre særlige regler, der undtager netop denne gruppe af arbejdsgivere. Det har ikke – som spørgeren i sin begrundelse synes at forud-

[Undervisningsministeren]

sætte – været meningen med loven, at kun arbejdsgivere, der havde mulighed for at ansætte efg-elever eller lærlinge, skulle være omfattet af indbetalingspligten. Hensigten med loven har tværtimod været, at hele det private arbejdsmarked skulle bidrage til den i loven angivne refusionsordning.

• Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af:

Forslag til lov om renter ved forsinket betaling m. v.

(Lovforslag nr. L 38. Fremsat 13/10 77. Første behandling 4/11 77. Betænkning 8/12 77).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Mette Groes (S):

For dette forslag er der skabt et flertal, bestående af DKP, SF, VS, retsforbundet og socialdemokratiet. Det samme flertal stemmer nej til ændringsforslag nr. 2, 3, 5 og 6, og ja til de andre, for det er vores egne.

Vi betragter begrundelsen for de ændringsforslag, som vi stemmer nej til, som falsk. Vi finder for det første, at erhvervslivets risiko primært reguleres ved almindelig prisdannelse, for det andet at forsinket betaling hyppigst resulterer i inkassosager, som dækker sælgers og inkassators udgifter, for det tredje at hensynet til den svage forbruger, som ikke på grund af manglende vilje og slet ikke på grund af bedrageriske hensigter, men alene på grund af manglende evne til at betale til tiden, fortsat må veje tungest.

Wissing (FP):

Selv om det af betænkningen fremgår, at udvalget har tiltrådt to af de stillede ændringsforslag, så er det ikke udtryk for, at

der er almindelig enighed i udvalget om forslaget i øvrigt.

Fra fremskridtspartiets side vil vi stemme for de ændringsforslag, som vi er medforlagsstillere til. Hvis ændringsforslag nr. 2 ikke bliver vedtaget, vil vi endvidere stemme for det af centrum-demokraterne fremsatte ændringsforslag nr. 3.

Fremskridtspartiets medlemmer af udvalget mener for øvrigt, at der i lovforslaget er emner, der stadig væk ikke er tilstrækkeligt belyst, og jeg skal derfor anmode om, at forslaget må blive sendt tilbage til udvalget inden tredje behandling.

Anders Andersen (V):

Ved første behandling af dette lovforslag havde jeg noteret mig, at justitsministeren i sin fremsættelsestale havde været så venlig at erklære sig parat til at forhandle om lovforslaget. Den venlighed holdt nu ikke så forfærdelig lang tid, for da først justitsministeren havde konstateret, at der var et flertal af venstrefløjen her i salen sammen med retsforbundet, så var der overhovedet ikke tale om, at justitsministeren fandt anledning til at forhandle om de to problemer, som blev rejst under første behandling, nemlig spørgsmålet om morarentens størrelse, spørgsmålet om § 7.

Vi står altså i den situation, at regeringen nu agter at gennemføre dette lovforslag med et spinkelt flertal. Jeg kunne såmænd henvise til de bemærkninger, jeg sagde i går i forbindelse med forslaget om formuebeskatning; det skal jeg dog undlade. Jeg konstaterer bare, at regeringen også i denne sag finder sig tilstrækkeligt dækket ind over for en kompakt masse på den anden side i salen, ved at man har retsforbundet med sammen med en række af de røde såkaldte venstrefløjspartier.

Men hvad er det nu, man gennemfører? Man gennemfører en morarente på diskontoen plus 2 pct. Jeg vil gerne have ministeren til at oplyse, i hvilket pengeinstitut det er muligt at låne til 2 pct. over diskontoen på en kassekredit. Vi har i det ændringsforslag, som er stillet af et betydeligt mindretal, foreslået 4 pct. over diskontoen. Selv 4 pct. over diskontoen vil være, jeg kan vist godt sige endda noget i underkanten af det, man normalt skal betale i rente af en kassekredit.